

1e HALFJAARRAPPORTAGE 2017

VOORJAARSNOTA 2017	6
PROGRAMMA ALGEMEEN BESTUUR EN ORGANISATIE	7
PROGRAMMA OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	10
PROGRAMMA VERKEER EN VERVOER	12
PROGRAMMA ECONOMIE EN WERKEN	15
PROGRAMMA ONDERWIJS	17
PROGRAMMA SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	18
PROGRAMMA SOCIAAL DOMEIN	21
PROGRAMMA WONEN EN LEVEN	23
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN	26
PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	29
PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING	31
PARAGRAAF FINANCIERING	34
ONTWIKKELING INVESTERINGSKREDIETEN 2017	36
RESERVES, VOORZIENINGEN EN VOORHEEN VOORZIENINGEN	39
KADERNOTA 2018	40
FINANCIËLE OVERZICHT	44

INLEIDING

Het college van de gemeente Rijswijk biedt u deze eerste halfjaarrapportage 2017 aan. Deze rapportage bestaat uit:

- de voorjaarsnota 2017;
- de kadernota 2018.

De voorjaarsnota is bedoeld als een informatie- en beslisdocument van het college aan de raad, met inhoudelijke informatie over:

- de structurele doorwerking voor 2017 van de jaarrekening 2016;
- beleidsmatige en financiële ontwikkelingen van het lopende jaar 2017;
- andere relevante informatie voor 2017 met eventueel een doorkijk naar latere jaren.

Voorjaarsnota

De opbouw van de voorjaarsnota is als volgt:

- programma's;
- algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien;
- paragrafen.

Financiële consequenties voorjaarsnota

De financiële consequenties van de voorjaarsnota zijn opgenomen in de bijlage. Ze zijn als volgt opgebouwd (V=voordeel, N=nadeel):

<i>Beginstand vóór de voorjaarsnota</i> (begroting 2017 na begrotingswijzigingen)	N	-181.980	
			N -181.980
<i>Voorjaarsnota 2017:</i>			
Programmatotaal ontwikkelingen	N	102.050	
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	V	194.960	
Bedrijfsvoering	N	995.200	
Doorwerking jaarrekening 2016	V	82.960	
Paragraaf financiering	V	1.290.520	
Ontwikkeling investeringskredieten 2017	N	2.500	
Mutaties reserves*		*	
			V 468.690
<i>Totaal inclusief de voorjaarsnota</i>			V 286.710

- * Per saldo wordt een bedrag van € 50.000 aan de reserves onttrokken. Omwille van de leesbaarheid zijn de mutaties in de reserves in de programma's en paragrafen verwerkt. In de begrotingswijziging zijn deze conform BBV opgenomen onder de functie 6980 mutaties in reserves.

Voor een verdere specificatie wordt verwezen naar de bijlage Financiële overzicht bij eerste halfjaarrapportage 2017.

Kadernota 2018

In de kadernota wordt de meerjarenbegroting geactualiseerd: de invloed van de loon- en prijsontwikkeling, ontwikkelingen in de inkomsten en onontkoombare knelpunten worden in kaart gebracht. De kadernota bepaalt het beginsaldo van de begroting 2018 en geeft de ruimte weer waarbinnen de uitvoering van het collegeprogramma moet plaatsvinden. Het reeds ingezette beleid blijft bestendig, maar er wordt nu geen nieuw beleid gevoerd. Zo wordt (beleids-)ruimte gelaten aan het volgende college.

De meicirculaire is nog niet verwerkt in de eerste halfjaarrapportage omdat deze te laat beschikbaar komt. De meicirculaire 2017 geeft informatie over de ontwikkeling van het gemeentefonds, zoals het accres en het sociaal domein. Op dit moment is nog geen betrouwbare inschatting te geven over de gevolgen van deze ontwikkelingen voor onze gemeente. Gelet op de financiële impact wordt er nog een raadsinformatiebrief opgesteld, waarin de berekening van de algemene uitkering wordt opgenomen. Deze brief is vóór het kaderdebat beschikbaar.

Vanuit de evaluatie van het begrotingsproces is vorig jaar de opzet van de behandeling van de kadernota gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Net als vorig jaar worden de raadsfracties uitgenodigd hun inbreng voor de begroting mee te geven.

De resultaten van het kaderdebat worden meegenomen bij het opstellen van de van de meerjarenbegroting 2018-2021.

Afhankelijk van de effecten van de meicirculaire en de inbreng van de raad bij het kaderdebat zal het college met voorstellen komen voor een sluitend meerjarenperspectief.

Structurele gevolgen na voorjaarsnota en kadernota

De voorjaarsnota en de kadernota hebben consequenties voor de meerjarenbegroting 2018-2021. Deze zal na de wijzigingen resulteren in de volgende bedragen, waarbij nog geen rekening is gehouden met de meicirculaire (V=voordeel, N=nadeel):

Jaar 2018	V	123.930
Jaar 2019	V	366.900
Jaar 2020	V	365.630
Jaar 2021	V	1.190.330

Coalitieakkoord

Een belangrijke afspraak In het coalitieakkoord is dat de financiën op orde dienen te zijn. Een sluitende meerjarenbegroting is uitgangspunt. Enkele budgettaire regels voor de gehele periode 2014-2017, zonder uitputtend te zijn, worden hier herhaald:

- werken aan een controleerbare begroting met inzicht in vrij besteedbare middelen en gebonden middelen;
- de begroting structureel in evenwicht te houden met voldoende risicoreserves;
- tekorten in eerste instantie te compenseren binnen een beleidsprogramma;
- meevallers in eerste instantie terug te laten vloeien naar de algemene middelen zodat een integrale afweging mogelijk is;
- taakstellende bezuinigingen in opdracht te geven aan een beleidsterrein en geen generieke taakstellingen op te dragen;
- gelden die vrijvallen door investeringen die niet doorgaan terug te laten vloeien naar de algemene middelen zodat een integrale afweging mogelijk is;
- structureel en op lange termijn kostendekkende heffingen en leges door te voeren met name voor diensten waar langjarige investeringen voor nodig zijn;
- de onroerendzaakbelasting jaarlijks aan te passen aan de inflatie;
- verhoging van de onroerendzaakbelasting alleen door te voeren, als laatste middel, als dit noodzakelijk is voor de financiering van onvoorziene tekorten in het kader van de decentralisaties op het sociale domein of de grondexploitatie;

- te streven naar een lastendruk onder het gemiddelde van andere gemeenten in de regio Haaglanden.

Bij de totstandkoming van de begroting 2018 en de meerjarenbegroting 2019-2021 worden deze financiële kaders uiteraard gehanteerd.

Ontwikkeling indicatoren

Vorig jaar in oktober werd de eerste Lokale Monitor Wonen gelanceerd. Vanaf eind januari is er voor elke gemeente een eigen gemeentelijke rapportage gepubliceerd op Waarstaatjegemeente.nl. In de monitor zijn de beschikbare gemeentelijke data over wonen per wijk te vinden. Denk hierbij aan het aantal sociale huurwoningen in verschillende prijsklassen, de betaalrisico's en scheefheid. Het plan is in mei de Lokale Monitor Wonen 2017 te publiceren. Hierin worden nieuwe cijfers gepubliceerd.

VOORJAARSNOTA 2017

PROGRAMMA ALGEMEEN BESTUUR EN ORGANISATIE

Het programma Algemeen Bestuur en Organisatie omvat de volgende bestuurlijke opgaven:

Participeren en communiceren met open vizier Publieke dienstverlening Intergemeentelijke samenwerking

Visie op het programma & opgave

1. Het gemeentebestuur van Rijswijk bestuurt en communiceert met open vizier. Er is ruimte voor bewoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen en alle politieke partijen en geeft ruimte aan initiatieven in de samenleving. Daarmee willen we bereiken dat we een sterk netwerk en goede relaties hebben en dat we de opgaven gezamenlijk realiseren.
2. De gemeente Rijswijk biedt vraaggerichte dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen (klanten), met als basis een effectieve en efficiënte procesgang.
3. Rijswijk werkt samen, al lang en op vele beleidsterreinen. En taken die we goed zelf kunnen uitvoeren doen we zelf. We (her)bezien op welke terreinen we samenwerking zoeken, met welke partners en in welke vorm.

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Bestuursorganen 0010

Vrijval pensioenverplichtingen (oud)-bestuursleden meerjarenbegroting (exogeen, structureel)

In de jaarrekening 2016 is een extra storting van circa € 1,8 miljoen in de voorziening pensioenen (oud)-bestuursleden opgenomen om volledig te kunnen voldoen aan een eventueel totale pensioenafdracht aan het ABP¹. Daarnaast wordt met ingang van de jaarrekening 2016 een beter beeld van het vermogen van de gemeente gepresenteerd. Daartegenover zijn in de huidige (meer)jarenbegroting pensioenverplichtingen opgenomen tot een bedrag van € 258.860, die niet langer nodig zijn en kunnen vrijvallen. De voorziening pensioenen gaat uit van gekapitaliseerde verplichtingen. Om een volledige voorziening te verantwoorden moet jaarlijks de rekenrente circa € 39.000 (nu circa 0,9%) worden toegevoegd.

<i>Financiële gevolgen Product</i>	<i>Incidenteel Structureel Bestuursorganen 0010</i>		2019	2020	2021
	2017	2018			
Vrijval pensioenverplichtingen	258.860	258.860	258.860	258.860	258.860
Toevoeging rekenrente	-39.000	-39.000	-39.000	-39.000	-39.000

¹ De belangrijkste reden is dat een wet wordt voorbereid om de APPA-pensioenen in 2021 over te dragen aan het ABP. Dat heeft tot gevolg dat gemeenten hun pensioenaanspraken van lopende en toekomstige pensioenen in één keer moeten overdragen aan het ABP. Als nu een volledige voorziening bestaat en deze jaarlijks op basis van actuariële berekening wordt gevoed, dan kan aan een volledige afdracht worden voldaan, zonder de begroting in de toekomst extra te belasten.

Participeren en communiceren met open vizier (endogeen, incidenteel)

Het collegewerkprogramma En garde beschrijft “participeren en communiceren met open vizier” als kernopgave.

Begin 2016 is de werknootitie Participatie en Doe Democratie opgesteld. De rol van inwoners, organisaties, bedrijven en initiatiefnemers wordt groter en Initiatieven vanuit de samenleving moeten meer de basis worden van datgene waar de gemeente zich mee bezighoudt.

In de werknootitie zijn vier bouwstenen genoemd t.w.:

- Zichtbaar maken
- Participatie – en initiatievenloket
- Tools
- Expertiseopbouw en ontwikkeling

In de begroting 2017 zijn voor participatie geen expliciete budgetten opgenomen.

Echter zullen er op grond van het bovenstaande wel budgetten nodig zijn. Het gaat dan om budget voor:

- Ontwikkelen (digitaal) Initiatievenloket (Deel 1). Hiervoor is een budget benodigd van € 50.000. Dit betreft de technische ontwikkeling, ontwikkelen beeldmerk, slogan, bouw loket. Vanuit diverse opgaven is een budget beschikbaar van € 42.000. Via de voorjaarsnota wordt verzocht om een budget van € 8.000.
- Visie of kader voor participatie: Voor 2017 is de opstelling van een beknopte visie op participatie gepland. Voor de omgevingswet is doel- en ambitiebepaling op het gebied van participatie nodig. Daarbij wijst een onderzoek van de Algemene Rekenkamer uit dat er behoefte is aan opstelling van een kader voor participatie, gericht op duidelijkheid over rollen en hoe er aan participatie wordt gewerkt. Dit kan alleen maar goed worden opgesteld met de stad samen. De 'Delftse Participatie Aanpak' is een mooi voorbeeld van hoe dat kan. Een dergelijke aanpak vraagt om een goed opgezet traject waarin medewerkers, college en raad nauw worden betrokken en waarbij inwoners worden gevraagd hoe ze participatie zien en waarbij ze betrokken willen worden. Hierbij is voldoende budget nodig voor advies en begeleiding, promotiemiddelen, communicatie, organisatie van bijeenkomsten, ondersteuning en dergelijke. Totaal € 30.000 voor 2017 en € 20.000 voor 2018.
- Ondersteunen van initiatieven: Initiatieven die ingediend worden kunnen na beoordeling leiden tot uitvoeren van het initiatief. De gemeente heeft hierin dan een ondersteunende rol. De inschatting is dat hiervoor een budget nodig is van € 40.000. Voor 2017 gaat het om een half jaar en wordt rekening gehouden met een bedrag van € 20.000. Voor de periode 2018 en verder gaan wij ervan uit dat er in het coalitieakkoord verder invulling wordt gegeven aan de verdere doorontwikkeling inclusief bijbehorende middelen.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Participatie 0021</i>	<i>Structureel</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Ontwikkelen Initiatievenloket	-8.000				
Visie op participatie	-30.000	-20.000			
Ondersteuning Initiatieven	-20.000	-40.000			

Publieke dienstverlening (endogeen, incidenteel)

Met de Nota Publieke Dienstverlening 2017-2020 zijn de visie, het beleid en de kwaliteitsnormen voor Publieke Dienstverlening geformuleerd. Hieraan is een uitvoeringsplan gekoppeld met projecten om uitvoering te geven aan de nota. Het gaat in grote lijnen om:

- het verbeteren van de telefonische bereikbaarheid door middel van uitbreiding personele bezetting KCC en de realisatie van een gemeentebrede kennisbank met vraag en antwoord combinaties;
- verbeteren van de snelheid van beantwoording van eenvoudige klantvragen die binnenkomen via post, e-mail en social media (van max 8 weken naar enkele dagen) door deze door het Klant Contact Center te laten beantwoorden;
- het (voor zover mogelijk) digitaal aanbieden van alle gemeentelijke producten en diensten;
- het op een begrijpelijke wijze communiceren (brieven, e-mails en website op taalniveau B1);
- monitoren op naleving van de servicenormen en bijsturen waar dat nodig is;
- het klantgericht en efficiënter inrichten van dienstverleningsprocessen;
- het uitbreiden van het aantal uren dat de balies in de publiekshal geopend zijn;
- aansluiten op de Berichtenbox van MijnOverheid.nl.

Om de effectiviteit te toetsen van het uitvoeringsplan zal een proef met uitbreiding van de personele formatie in het Klant Contact Center worden uitgevoerd, gedurende anderhalf jaar. Tussentijds zal geëvalueerd worden wat er bereikt is. Dit zal leiden tot een advies voor vervolgperiode van 2019 en 2020.

Bezorging reisdocumenten (endogeen, structureel)

De gemeente Rijswijk start - na een aanbesteding - in 2018 met de plaats onafhankelijke en tijdsafhankelijke bezorging van reisdocumenten. Hierbij wordt gekozen het scenario waarbij de inwoner € 4,95 betaalt als eigen bijdrage. Het uiteindelijke scenario wordt door de gemeenteraad gekozen.

Fraudeteam (exogeen, structureel)

De bestrijding van fraude (identiteitsfraude, documentfraude, adresfraude, uitkeringsfraude en mensenhandel) is een wettelijke taak. De gemeente Rijswijk heeft nog geen fraudeteam. Bij het starten betrekken we de L.A.A. (Landelijke Aanpak Adresfraude van ICTU-KING/BZK) en samenwerkende partners in de regio. Uitgangspunt is dat fraudebestrijding gemeentebreed een inderdieneffect heeft en preventief werkt.

Zaakgericht werken (endogeen, structureel)

Voor de gemeentebrede invoering van zaakgericht werken zal de komende maanden samen met de organisatie een visie "zaakgericht werken" worden opgesteld. Tevens zal worden onderzocht of het huidige zaakstelsel geschikt is voor het realiseren van deze visie. Voor de invoering van zaakgericht werken zijn extra middelen benodigd. De kosten hiervan worden de komende maanden in beeld gebracht. Er ontstaat een inderdieneffect als zaakgericht werken bijvoorbeeld wordt gecombineerd met strategisch HRM beleid.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel Publieke dienstverlening 0032	Structureel			
	2017	2018	2019	2020	2021
Publieke dienstverlening					
- eenmalige kosten	-255.000	-178.000			
- pilot	-85.000	-292.500			
Bezorgen reisdocumenten		-35.500	-7.220	-5.620	-6.820
Fraudeteam	-51.000	-123.000	-123.000	-123.000	-123.000
Zaakgericht werken	pm	pm	pm	pm	pm

PROGRAMMA OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Het programma Openbare Orde en Veiligheid herbergt (onderdelen van) de volgende bestuurlijke opgave:

Leefomgeving & Veiligheid

Visie op het programma & opgave

Rijswijk is schoon, heel en veilig.

1. De veiligheid van de stad is in handen van vakbekwame professionals. De samenwerkingsketen is goed toegerust voor de preventie en repressie van criminaliteit, overlast en rampen.
2. Wij streven ernaar, in overleg met deze organisaties, waar mogelijk maatwerk geleverd te krijgen voor lokale speerpunten.
3. Wij willen een stad zijn waarin een ieder die dat kan verantwoording neemt voor zijn leefomgeving en veiligheid. Wij stimuleren daarom dat inwoners en organisaties participeren in veiligheid en zelfredzaam zijn.
4. Wij zijn goed voorbereid op een mogelijke ramp of crisis in Rijswijk of de regio.

Beleidsproduct: Openbare Orde en Veiligheid 1100

Programma tegengaan overlast (endogeen, incidenteel)

In Delft, grenzend aan Rijswijk, staat ROC Mondriaan. Op het moment wordt aan Rijswijkse zijde overlast ervaren in de vorm van vervuiling, parkeerproblemen en gedragingen. In 2016 is een programma opgestart om de overlast tegen te gaan. Voor 2017 en 2018 zien we € 30.000 per jaar aan niet begrote kosten op het gebied van (ingehuurd) beveiliging en extra onderhoud van het gebied. Voor de langere termijn wordt gekeken naar structurele oplossingen, zodat deze inzet de komende jaren weer kan worden afgebouwd.

Aanpak georganiseerde en ondermijnende criminaliteit (endogeen, incidenteel)

In januari 2016 heeft de politie onderzoek verricht naar de vermoedens van illegale activiteiten op bedrijfsterreinen. Dit is uiteindelijk de aanleiding geweest voor de meervoudige aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit op de Rijswijkse bedrijventerreinen met de veiligheidspartners. Deze is dan ook opgenomen in de uitvoeringsagenda van het strategisch veiligheidsbeleid 2017 – 2020 (Raad 4 april 2017). In 2017 wordt voorzien dat voor (juridische) advisering, organisatie en communicatie € 30.000 aan (niet begrote) kosten nodig is. Het is nog niet duidelijk wat de benodigde middelen voor de komende jaren zullen zijn.

Strategisch veiligheidsbeleid 2017 (endogeen, incidenteel)

Wijkaanpak veiligheid en het buurtonderzoek sociale veiligheid

In de uitvoeringsagenda van het strategisch veiligheidsbeleid 2017 – 2020 (Raad 4 april 2017) is voor 2017 ook ingezet op de wijkaanpak veiligheid en het buurtonderzoek sociale veiligheid. Voor deze aanpak en dit onderzoek voorzien we een éénmalig kostenpost van € 70.000.

Strategisch vergunningenbeleid met aansluitend handhavingsbeleid (endogeen, incidenteel)

De Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht schrijft voor dat iedere gemeente een strategisch vergunningenbeleid opstelt over de fysieke leefomgeving. Parallel daaraan moet in 2018 het (verouderde) handhavingsbeleid voor inspectie openbaar gebied en inspectie bijzondere wetten up-to-date worden gebracht. Rijswijk maakt hier werk van. Binnen de kaders van het strategisch veiligheidsbeleid wordt het handhavingsbeleid opgesteld. De uitgaven worden geraamd op € 40.000.

Ontwikkelen protocol Veiligheid uitoefening publieke taak (endogeen, incidenteel)

Helaas worden publieke ambtsdragers ook in Rijswijk soms bedreigd bij het uitoefenen van hun publieke taak. Bedreigen van ambtenaren en politici is een directe bedreiging voor het functioneren van de lokale democratie. Een veilige publieke taak is prioriteit in het regionaal beleidsplan van de politie. Bedreigingen hebben echter altijd een lokale uitwerking en vragen om een lokale aanpak. Rijswijk ontwikkelt een lokaal protocol Veiligheid Publieke Ambtsdragers. De uitgaven worden geraamd op € 30.000 en gedaan in 2018.

<i>Financiële gevolgen Product</i>	<i>Incidenteel</i>		<i>Structureel</i>		
	<i>Openbare Orde en Veiligheid 1100</i>		<i>Openbare Orde en Veiligheid 1100</i>		
	2017	2018	2019	2020	2021
Programma tegengaan overlast	-30.000	-30.000			
Aanpak georganiseerde en ondermijnende criminaliteit	-30.000				
Strategisch veiligheidsbeleid 2017-2020					
- Wijkaanpak veiligheid en buurtonderzoek sociale veiligheid	-70.000				
- Strategisch vergunningenbeleid met aansluitend handhavingsbeleid		-40.000			
- Ontwikkelen protocol Veiligheid uitoefening publieke taak		-30.000			

Beleidsmatige ontwikkelingen

Hennepsteelt

We zien een toename van (het opruimen) van hennepsteelt. Zorgelijk daaraan is dat deze zich steeds vaker verplaatst van oude bedrijfspanden en sociale woningbouw naar nieuwbouw en koopwoningen. Indien deze trend zich doorzet zal dat zijn weerslag hebben op de bestaande capaciteit.

PROGRAMMA VERKEER EN VERVOER

Het programma Verkeer en Vervoer herbergt de volgende bestuurlijke opgave:

Mobiliteit

Visie op het programma & opgave

Het behouden en verbeteren van de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en de leefbaarheid van de gemeente Rijswijk. Naast verkeersbeleid en beheer en onderhoud van de bestaande infrastructuur maken we samen met onze inwoners en andere belanghebbenden plannen voor het verkeer in de toekomst.

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Wegen, straten en pleinen 2100

Onkruidbestrijding op verhardingen (endogeen, incidenteel)

In 2016 is de bestrijding van onkruid op verhardingen op een chemie-vrije methode aanbesteed. Deze aanbesteding is binnen het geraamde bedrag aanbesteed waardoor er in 2017 eenmalig € 30.000 vrij valt. Op basis van de evaluatie en areaaluitbreiding wordt bepaald welk budget vanaf 2018 en verder benodigd is voor onkruidbestrijding op verhardingen.

Inzet extra straatploegen (endogeen, structureel)

Uit het strategisch beheerplan wegen blijkt dat het oppervlak elementenverharding dat onvoldoende scoort, de afgelopen jaren van 2% is toegenomen naar 9%. Om het oppervlakte elementenverharding op een veilig niveau te onderhouden is een structurele inzet van extra straatploegen noodzakelijk. Voor de 2^e helft van 2017 is hiervoor een verhoging van het onderhoudsbudget van € 135.000 benodigd. Vanaf 2018 betekent dit een structurele verhoging van € 270.000 ten opzichte van het huidige budget.

Huur zoutopslag bij Avalex (endogeen, structureel)

In de begroting 2017 van Avalex is een taakstelling van € 1.5 mln. opgenomen. Om deze taakstelling heeft Avalex o.a. gekeken naar de inkomsten uit aanvullende diensten. Gebleken is dat Rijswijk de enige gemeente is die gebruikt maakt van de zoutloods, maar dat hier geen vergoeding over plaatsvindt. Wanneer Rijswijk gebruik wil blijven maken van de loods dan wordt hier een vergoeding van € 51.000 voor betaald te worden. Andere opties zijn verkend maar leiden tot nog hogere kosten. Vanaf 2017 komen deze lasten te vallen onder gladheidsbestrijding in het beleidsproduct wegen, straten en pleinen.

Grote veegmachine (endogeen, incidenteel)

De grote veegmachine heeft de afgelopen maanden meerdere mankementen vertoond. Hierdoor zijn er extra kosten gemaakt voor het opvangen van de uitval van de veegmachine en voor noodzakelijke reparaties. De verwachte meerkosten voor 2017 zijn € 22.000. De grote veegmachine is de afgelopen jaren vaker uit de roulatie geweest. Er worden daarom verschillende scenario's onderzocht om te bepalen welke maatregel economisch het meest voordelig is. In de 2e halfjaarrapportage komen wij hierop terug.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel Structureel Wegen, straten en pleinen 2100				
	2017	2018	2019	2020	2021
Vrijval budget					
onkruidbestrijding	30.000				
Beheerplan wegen	-135.000	-270.000	-270.000	-270.000	-270.000
Huur zoutopslag	-51.000	-51.000	-51.000	-51.000	-51.000
Kosten uitval veegmachine	-22.000				

Beleidsproduct: Verkeer 2110

Aansluiten verkeersregelininstallaties op de regionale centrale (endogeen, incidenteel)

In 2016 zijn de werkzaamheden gestart om de verkeersregelininstallaties (VRI) in de gemeente Rijswijk aan te sluiten op de verkeerscentrale van de provincie Zuid Holland. De provincie heeft hiervoor een subsidiebeschikking afgegeven van € 310.372 met daarnaast een eigen bijdrage van € 25.000 uit het onderhoudsbudget van VRI. De werkzaamheden lopen door in 2017 waarvoor er € 167.500 aan uitgaven en inkomsten zijn. De begroting wordt budgettair neutraal aangepast.

Met aansluiting op de nieuwe regionale verkeerscentrale van de provincie ZH krijgen we de beschikking over een state of the art beheerssysteem. Deze verkeerscentrale is door MRDH volledig gesubsidieerd geplaatst op het provinciehuis.

Met dit nieuwe beheerssysteem kunnen we storingen beter analyseren en gericht oppakken, de doorstroming beter sturen door regelscenario's in te zetten bij calamiteiten en in de toekomst onze VRI's beter laten regelen middels nieuwe verkeersregelingen die flexibel kunnen inspelen op het verkeersaanbod. (de inmiddels 18 jaar oude beheercentrale van de gemeente kon niet in deze technieken voorzien)

Verkeersplannen (endogeen, incidenteel)

Haalbaarheidsstudie en businesscase Automatisch Vervoer op de "Last Mile"

In het Regionaal Investeringsprogramma van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) zijn projecten opgenomen die bijdragen aan het versterken van de regio. Een van die projecten valt onder het verbeteren van de bereikbaarheid en innovatie: het inzetten van automatisch vervoer op het eerste/laatste deel van de reis (de "last mile"). Momenteel wordt er door de MRDH een onderzoek uitgevoerd naar de bereikbaarheid van toplocaties in de regio, waaronder de Plaspoelpolder. De resultaten laten zien waar knelpunten in de bereikbaarheid zitten en zijn aanleiding voor vervolgmaatregelen om de knelpunten weg te nemen en de bereikbaarheid te verbeteren. In september wordt het onderzoek afgerond. Met andere gemeenten in de MRDH wordt onderzoek naar specifiek automatisch vervoer op de last mile gedaan. Om op de resultaten door te kunnen pakken en met de andere gemeenten op te kunnen trekken, is het wenselijk om eind 2017 een vervolgonderzoek te kunnen doen. Door gezamenlijk op te trekken is o.a. kostenefficiëntie mogelijk en kan kennis uitgewisseld worden. De kosten van dit onderzoek bedragen € 33.000.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel Verkeer 2110	Structureel			
	2017	2018	2019	2020	2021
VRI centrale uitgaven	-167.500				
VRI centrale inkomsten	167.500				
Vervolgonderzoek specifiek automatisch vervoer	-33.000				

Beleidsproduct: Openbaar vervoer 2120

Inhuur Connexxion voormalige route buslijn 51 (endogeen, incidenteel 2 jaar)

Gemeente Rijswijk gaat in de periode augustus 2017 – augustus 2019 Connexxion inhuren om een spitsdienst te rijden op de voormalige route van buslijn 51 (Lange Kleiweg). Deze spitsdienstregeling wordt aangevuld met een belbus. Connexxion kan dit uitvoeren voor € 100.000 per jaar. De Reizigersopbrengsten vloeien terug naar de vervoerder. De MRDH draagt € 35.000 per jaar bij gedurende de eerste twee jaren. (zie ook de tekst bij de beleidsmatige ontwikkelingen van dit programma).

Naast het inhuren van Connexxion, worden er uitgaven gemaakt voor de aansturing, marketing en voor onderzoek naar een vervoerdienst voor het gehele gebied en de langere termijn (na medio 2019).

De totale lasten voor de gemeente worden geraamd op € 185.000. Rekeninghoudend met gebroken boekjaren worden de kosten over de jaren als volgt in beeld gebracht:

Financiële gevolgen Product	Incidenteel Openbaar vervoer 2120	Structureel			
	2017	2018	2019	2020	2021
Vervoersdienst RijswijkBuiten	-42.500	-90.000	-52.500		

Verbeteren waterkwaliteit Wilhelminapark (endogeen, incidenteel)

In 2016 is de gemeente in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Delfland (HHD) gestart met de werkzaamheden in het Wilhelminapark om de waterkwaliteit te verbeteren. De werkzaamheden zijn vertraagd waardoor het grootste deel van de gemeentelijke werkzaamheden in 2017 wordt uitgevoerd. De begrote uitgaven in 2016 zijn vervallen waardoor in 2017 het restant van € 65.000 wordt opgevoerd.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel	Structureel	Waterwegen 2400			
	2017	2018	2019	2020	2021	
Waterkwaliteit Wilhelminapark	-65.000					

Beleidsmatige ontwikkelingen

Nieuwe lijnvoering buslijn 51

In het programma staat het streven naar #Goed Openbaar Vervoer RijswijkBuiten. Inmiddels is duidelijk geworden dat het bestuur van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag als opdrachtgever van het openbaar vervoer een besluit heeft genomen. Besloten is om in het Vervoerplan 2018 (ingaaende augustus 2017, looptijd tot augustus 2019) op te nemen een nieuwe lijnvoering van buslijn 51. Buslijn 51 'verhuist' van de route Station Rijswijk – Lange Kleiweg – Station Delft naar de route Station Rijswijk – Prinses Beatrixlaan – Station Delft. De MRDH legt op eigen kosten een haltepaar aan op de Prinses Beatrixlaan. Inwoners en bezoekers van Rijswijk Buiten (Sion/Haantje) kunnen met ingang van de nieuwe dienstregeling gebruik maken van openbaar vervoer. Het bestuur van de MRDH heeft eveneens 2 maal € 35.000 (2017 + 2018) beschikbaar gesteld aan de gemeente om zelf een alternatieve vorm van vervoer te organiseren rondom de Lange Kleiweg (TNO/Pasgeld) waar immers door dit besluit het reguliere busvervoer vervalt. Er moet nu evenwel met grote spoed gezorgd worden voor een alternatief met draagvlak in de buurt. Een alternatief dat door de gemeente, met een subsidiebijdrage, ingekocht wordt. Expertise en capaciteit ontbreken echter in de ambtelijke organisatie (specialistisch vakgebied van vervoerders, taxi's en opdrachtgevers openbaar vervoer/doelgroepenvervoer) en het is ook belangrijk om veranderingen zorgvuldig te communiceren. Tevens is het van belang om de lange termijn oplossingen in beeld te laten brengen (na augustus 2019).

Opstellen plan van aanpak onderhoudsachterstanden in relatie met de juiste boom op de juiste plaats

Het strategisch beheerplan wegen 2017-2021 bevat een meerjarenplanning voor het onderhoud van asfaltwegen en elementenverhardingen. Om de onderhoudsachterstanden van elementenverhardingen in te halen wordt op korte termijn actie ondernomen door het inzetten van extra straatploegen. In verschillende straten spelen meerdere aspecten waardoor er grotere maatregelen benodigd zijn om dit structureel aan te pakken. De komende periode wordt een plan van aanpak opgesteld, in relatie met de juiste boom op de juiste plaats, om in de periode 2018-2021 drie straten op te pakken. In een volgende rapportage worden de financiële consequenties inzichtelijk gemaakt.

PROGRAMMA ECONOMIE EN WERKEN

Het programma Economie en Werken herbergt de volgende bestuurlijke opgave:

Vestigingsklimaat

Visie op het programma & de opgave

Rijswijk is één van de economisch sterkste gemeenten uit de MRDH en heeft zich in de metropoolregio stevig gepositioneerd als doorgroeihub voor innovatief midden- en kleinbedrijf (MKB). Daarbij heeft Rijswijk samen met verschillende lokale en regionale partners gebouwd aan vitale en toekomstbestendige centrum- en werklocaties.

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Economische aangelegenheden 3100

Deelname kantorenonderzoek (endogeen, incidenteel)

Vanuit de MRDH wordt binnenkort gestart met een kantorenonderzoek. Dit valt onder het regionaal Investeringsprogramma, project gebiedsontwikkeling kantorenlocaties. Deelname hiervan vanuit Rijswijk is gewenst. De kosten hiervan bedragen € 30.000.

Centrummanagement Bogaard (endogeen, structureel)

In verband met alle ontwikkelingen in en rondom het winkelcentrum In de Bogaard is continuering van het Centrummanagement in de Bogaard noodzakelijk om ervoor te zorgen dat alle partijen op 1 lijn komen met betrekking tot de toekomst van het winkelcentrum. In de huidige meerjarenbegroting is vanaf 2018 hier geen raming meer voor opgenomen. De bijdrage bedraagt € 50.000 per jaar.

Infocentrum Plaspoelpolder (endogeen, structureel)

Het Infocentrum op bedrijventerrein de Plaspoelpolder is voor de gemeente een belangrijke locatie voor de uitvoer van het acquisitiebeleid de Rode Loper.

Voor het aantrekken en behouden van bedrijven en het hiermee terugdringen van de leegstand is het kunnen organiseren van ontmoetingen, tussen eigenaren, (potentiële) gebruikers van panden en andere stakeholders in het gebied, op het Infocentrum van belang. Met een jaarlijks bedrag van € 20.000 zijn de huur, het beheer en overige kosten voor het Infocentrum betaald. Hiermee kan de locatie, niet alleen voor de opgave Plaspoelpolder en haar zichtbaarheid in het gebied, maar ook voor verschillende andere gemeentelijke initiatieven die voor bijeenkomsten gebruik maken van het Infocentrum, behouden blijven en zijn de eerder gemaakte investeringen in het pand geborgd.

Bedrijven Investeringszone (endogeen, incidenteel)

In 2016 hebben we een voorschot van € 10.000 verstrekt ter bekostiging van een aantal noodzakelijke stappen voor de oprichting van een Bedrijven Investeringszone (BIZ). Dit voorschot zou in 2017 worden verrekend bij de oprichting van de BIZ. Nu de BIZ niet doorgaat, dient deze inkomstenraming als verlies te worden beschouwd.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel Structureel Economische aangelegenheden 3100				
	2017	2018	2019	2020	2021
Deelname kantorenonderzoek	-30.000				
Centrummanagement Bogaard		-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Infocentrum Plaspoelpolder	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Kosten oprichting BIZ	-10.000				

Dividend Eneco (exogeen, structureel)

Over 2016 is een interim dividenduitkering uitgekeerd van € 100 mln. Dit betekent over 2016 een uitkering van € 20,12 per aandeel (2015 € 19,72 per aandeel). Rijswijk heeft 88.486 aandelen en heeft recht op € 1.780.338. In de begroting 2017 is rekening gehouden met een uitkering van € 1.744.944. Een meevaller van € 35.390.

<i>Financiële gevolgen Product</i>	<i>Incidenteel Nutsbedrijven 3300</i>	<i>Structureel</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Dividend Eneco	35.390	35.390	35.390	35.390	35.390

Beleidsmatige ontwikkelingen

Eneco

Op 30 januari 2017 is tijdens de BAvA van Eneco Holding N.V. de splitsing definitief afgerond. Dit houdt in dat wij nu aandeelhouder zijn van de Eneco Groep N.V. (het energiebedrijf) en van Stedin Holding N.V. (het netwerkbedrijf). Via de splitsing is de mogelijkheid ontstaan voor de aandeelhouders om de aandelen in het energiebedrijf te verkopen.

De eerste doelstelling is het maken van een goed onderbouwde afweging over het wel of niet verkopen van het aandelenbezit. Centrale vraag hierin is of er een publiek belang aanwezig is bij het aandelenbezit. De aandeelhouderscommissie (AHC) is bezig met het opstellen van een consultatiedocument om duiding en toelichting te geven over de thema's die vooral het principebesluit "houden of verkopen" moeten ondersteunen. Het consultatiedocument zal uiterlijk midden juni 2017 verstrekt worden. In de zomermaanden zullen eveneens voorlichtingsbijeenkomsten worden georganiseerd om het consultatiedocument toe te lichten.

Vervolgens wordt in oktober 2017 van de aandeelhouders verwacht om een antwoord te geven op de vraag of zij haar aandelenbezit wenst te verkopen. Daarna zal op basis van het mandaat dat in het consultatiedocument verzocht wordt van die aandeelhouders die wensen af te bouwen het verkoopproces met Eneco worden geïnitieerd.

Dit eventuele verkoopproces zal mogelijk wel starten voor de Gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018, maar waarschijnlijk niet voor die verkiezingen zijn afgerond en de nieuwe Colleges zijn geformeerd. Dit betekent dat het uiteindelijke finale besluit van die aandeelhouders die aangegeven hebben te willen afbouwen om ook daadwerkelijk een specifieke verkooptransactie aan te gaan (waarbij de koper of kopers, de prijs, de (overige) specifieke voorwaarden etc. van de voorgenomen transactie dan bekend zullen zijn), pas op zijn vroegst in de maanden direct na die verkiezingen zal worden genomen. Kortom, een eerste besluit voor de verkiezingen ("houden of afbouwen"), een tweede besluit – indien er een verkoopproces komt – na de verkiezingen.

PROGRAMMA ONDERWIJS

Het programma Onderwijs herbergt (onderdelen van) de volgende bestuurlijke opgaven:

Jeugd en Onderwijs

Visie op het programma & opgave

We willen dat jeugdigen in onze gemeente de kans krijgen om zich breed te ontwikkelen. In een veilige situatie, door een goede samenwerking tussen thuis, school en maatschappelijke partners. De jeugdigen komen in deze omgeving in aanraking met veel verschillende activiteiten en kennen en ontwikkelen zo hun talenten. Mede hierdoor raken ze ook betrokken bij de Rijswijkse samenleving. Ook dragen we door het verbinden van onderwijs aan zorg bij aan het vergroten van hun weerbaarheid en gezonde leefstijl.

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Huisvesting scholen 4010

Verwijderen asbest scholen (endogeen, incidenteel)

In de inleiding van de begroting wordt gesproken over het verwijderen van asbest in scholen. Dit is als PM post opgenomen. In de zomervakantie wordt een begin gemaakt met de eerste asbestverwijdering voor een bedrag van € 5.000. Voor de verdere planvorming en om eventueel destructief onderzoek uit te voeren is een bedrag van € 40.000 noodzakelijk.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Huisvesting scholen 4010</i>	<i>Structureel</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Verwijderen asbest scholen	-45.000				

Beleidsproduct: Lokaal Onderwijsbeleid 4030

Subsidie schoolmaatschappelijk werk (endogeen, structureel)

Voor het schoolmaatschappelijk werk wordt aan het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs een subsidie verstrekt op basis van het aantal leerlingen per school. In Rijswijk zijn er twee scholen, basisschool Kronenburgh en Kindcentrum Buitenrijck waar het aantal leerlingen tijdens het lopende schooljaar fors is toegenomen. Om te kunnen voldoen aan de vraag naar schoolmaatschappelijk werk op deze scholen is een aanvullende subsidie verstrekt van € 5.000 voor de periode januari tot en met juli. Ook voor de 2^e helft van het schooljaar 2017-2018 (augustus tot en met december) zal door een verdere groei van het aantal leerlingen een extra bedrag van € 5.000 noodzakelijk zijn. Dit werkt structureel door, zodat de kosten € 10.000 per jaar bedragen.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Lokaal onderwijsbeleid 4030</i>	<i>Structureel</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Subsidie schoolmaatschappelijk werk	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000

PROGRAMMA SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Het programma Sport, Cultuur en Recreatie herbergt de volgende bestuurlijke opgave:

Welzijn, Cultuur en Sport

Visie op het programma & opgave

Kunst en Cultuur

De ambitie van de Cultuurvisie 2016 – 2030 “Rijswijk vrij gedacht” is kunst en cultuur als een verbindende kracht in te zetten voor de samenleving en de economie van Rijswijk. Het gaat dan niet alleen om het toekennen van nieuwe waarden van kunst en cultuur, maar ook om nieuwe uitgangspunten te bepalen, waarbij samenwerking en innovatie voorop staan. Het doel hierbij is om het budget voor kunst en cultuur te richten op maatschappelijke vraagstukken.

Sport

Sport wordt niet gezien als een doel op zich, maar een middel om maatschappelijke doelen als sociale cohesie en een gezonde leefstijl te bereiken.

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Sport 5300

Zwembad De Schilp (endogeen, structureel)

Volgens de tarievenverordening zwembad De Schilp uit 2006 hebben zwemverenigingen recht op een korting van € 100 per uur op de huurprijs van het wedstrijdbad. De totaal te verstrekken korting bedraagt op jaarbasis € 40.000. Deze vergoeding is tot stand gekomen bij de verhuizing van de zwemverenigingen van het voormalige zwembad de Wervel naar het zwembad De Schilp als compensatie voor de hogere tarieven voor de huur van het wedstrijdbad in De Schilp. Afbouw van de vergoeding wordt onderzocht en meegenomen bij de actualisatie van de verordening.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Sport 5300</i>	<i>Structureel</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Subsidie zwemverenigingen	-40.000				

Beleidsproduct: Kunst en Cultuur en 5400

Innovatiebudget Kunst en cultuur (endogeen, incidenteel)

In de Cultuurvisie is, om innovatie te stimuleren en ook feitelijk mogelijk te maken, bepaald dat als middelen die bedoeld zijn voor de cultuursector vrijvallen, deze middelen beschikbaar blijven voor nieuwe activiteiten op het gebied van kunst en cultuur in Rijswijk.

In 2016 resteert binnen de budgetten van Kunst en Cultuur een bedrag van € 17.000. Besloten is om dit bedrag vrij te laten vallen ten gunste van het jaarrekeningsaldo 2016 en dit vervolgens via de halfjaarrapportage 2017 als innovatiebudget weer in de begroting op te nemen.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Kunst en cultuur 5400</i>	<i>Structureel</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Instellen Innovatiebudget	-17.000				

Beleidsproduct: Cultureel Erfgoed 5410

Certificeringsstelsel Erfgoedwet (exogeen, structureel)

Per 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden, welke onder andere bepaalt dat de opgravingsvergunning wordt vervangen door een certificeringsstelsel. De gemeente Rijswijk dient daartoe vóór 1 juli 2017 (einde overgangstermijn) de benodigde certificaten te hebben behaald. Dit betekent dat aan een certificerende instantie de opdracht moet worden gegeven voor het uitvoeren van een audit. De totale kosten bedragen € 25.000 over de periode 2017-2020.

<i>Financiële gevolgen Product</i>	<i>Incidenteel Cultureel Erfgoed 5410</i>	<i>Structureel Cultureel Erfgoed 5410</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Kosten invoering certificeringsstelsel	-10.000	-5.000	-5.000	-5.000	

Beleidsproduct: Speeltuinwerk 5800

Natuurspeelplek tunneldak (endogeen, incidenteel)

ING Nederland organiseerde in oktober 2016 het evenement 'Blij met Rijswijk' om Rijswijkers te bedanken dat zij een rekening hebben bij de ING. ING Nederland heeft daarbij € 30.000 beschikbaar gesteld om samen met de gemeente een project te realiseren in Rijswijk. Deze bijdrage wordt in 2017 betaald. De inwoners van Rijswijk hebben uit drie projecten voor de natuurspeelplek gekozen. In 2017 wordt de natuurspeelplek gerealiseerd op het tunneldak in Rijswijk.

<i>Financiële gevolgen Product</i>	<i>Incidenteel Speeltuinwerk 5600</i>	<i>Structureel Speeltuinwerk 5600</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Realisatie natuurspeelplek	-30.000				
Bijdrage ING	30.000				

Beleidsmatige ontwikkelingen

Sport

De Sportnota is in ontwikkeling. Sportverenigingen denken actief mee over de inhoud van deze nota. De nota zal aandacht hebben over wat wij in Rijswijk willen bereiken. Met betrekking tot hoe dit te realiseren zal aanvullend een uitvoeringsagenda worden opgesteld.

Cultuurvisie

Op 5 juli 2016 heeft de raad de cultuurvisie 2016 - 2030 vastgesteld. Binnen deze visie zijn zes beleidspijlers benoemd en onder andere de volgende uitgangspunten geformuleerd: verdergaande organisatie van samenwerkingen en mogelijke clustering van activiteiten, bevorderen van nieuw elan door vernieuwing en het herijken van de subsidieverordening (gelijkheidsbeginsel) en communicatie & public relations. Dit alles te organiseren onder begeleiding van een cultuurmakelaar. Vanaf oktober 2016 is onder leiding van een kwartiermaker gestart met de ontwerpfase. Tijdens deze fase worden de zes beleidspijlers door de culturele- en maatschappelijke instellingen en bedrijven uit de profitsector inhoudelijk ingevuld. Daarnaast worden de mogelijkheden van een cultuurfonds onderzocht en beschreven, inclusief het profiel van een cultuurmakelaar. Ook is aandacht voor de mogelijkheden tot herijken van de subsidieverordening en de mogelijke op- en inzet van communicatie en public relations.

Het resultaat van de ontwerpfase is een transformatienota. Hierin worden bovenstaande resultaten beschreven, inclusief de gevolgen voor de interne ambtelijke organisatie (een opgaveteam kunst en cultuur).

Museum Rijswijk

De afgelopen periode zijn wij met het museumbestuur in gesprek geweest over de beoogde doorontwikkeling van het museum naar het Rijswijks Cultuurhistorisch Centrum (RCC). Wisselingen in bestuur en directie hebben ervoor gezorgd dat deze doorontwikkeling is vertraagd. Dit heeft ertoe geleid dat het museumbestuur in samenspraak met de gemeente de handschoen heeft opgepakt om een onderzoek op te starten waarin de visie op de museumfunctie en het RCC en de financiële doorontwikkeling centraal staan. Het bestuur heeft opdracht gegeven om hierover advies uit te laten brengen. In juli verwachten wij kennis te nemen van het advies.

Lokale omroep, doorontwikkeling streekomroep

In november 2016 heeft uw raad aan het Commissariaat voor de Media aanvullende informatie verstrekt over de taakbewustheid van de leden van het programmabeleid bepalend orgaan van de Stichting Omroep Rijswijk. Tot op heden heeft het Commissariaat nog geen besluit genomen over de toewijzing van de zendvergunning.

Zodra dit is gebeurd gaan wij in gesprek met de betreffende lokale omroep over de doorontwikkeling naar een streekomroep zoals beschreven in het vernieuwingsconvenant tussen de VNG en de OLON. Doel is om te komen tot een lokaal toereikend media-aanbod dat wordt geleverd door een onafhankelijke geprofessionaliseerde omroeporganisatie.

Bibliotheek

Als vervolg op het rapport van Berenschot inzake toekomstbestendige bibliotheekfuncties vindt momenteel onderzoek plaats naar doelgroepen en gebiedsprofielen die binnen Rijswijk te onderscheiden zijn. De resultaten worden voor de zomer verwacht en deze zullen in samenhang met de uitkomsten van de raadsbehandeling van het Huis van de Stad de basis vormen voor de verdere uitwerking van de gebiedsprofielen. De invulling van deze profielen biedt nieuwe kansen voor samenwerking tussen partners in stad.

Cultuureducatie met Kwaliteit

In 2013 zijn de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Rijswijk gezamenlijk gestart met het project Cultuureducatie met Kwaliteit 2013 - 2016. Een project waar inmiddels op 10 van de 17 basisscholen in Rijswijk zogenaamde leerlijnen zijn gestart.

In het schooljaar 2017 – 2018 wordt gestart de nieuwe rijksregeling CMK 2017- 2020. Doelen voor de komende periode zijn duurzame verankering van cultuureducatie in de scholen en verdieping en uitbreiding van de bestaande leerlijnen. Voor het komende schooljaar hebben zich weer nieuwe scholen aangemeld. Over de duurzame borging zijn wij in overleg met de schoolbesturen en wordt ondersteuning aangeboden voor het opstellen van een schoolvisie op cultuureducatie.

PROGRAMMA SOCIAAL DOMEIN

Het programma Sociaal Domein herbergt (delen van) de volgende bestuurlijke opgaven:

Sociale Agenda Jeugd en onderwijs

Visie op het programma & opgave

Onze ambities voor het sociaal domein komen voort uit de overtuiging dat de meeste mensen actief en zelfstandig mee willen en kunnen doen in de samenleving. Effectieve hulp- en dienstverlening gaan daarom in de eerste plaats uit van wat mensen zelf kunnen (organiseren) met hulp vanuit hun eigen sociale netwerk. Niet iedereen heeft dezelfde mogelijkheden. Wie ondersteuning nodig heeft, moet die krijgen. Wij zorgen ervoor dat niemand tussen wal en schip valt.

Ondersteuning moet altijd vanuit de individuele situatie van inwoners worden vormgegeven. Onze inwoners, hun leefwereld en hun netwerken staan centraal. Vanuit die basis organiseren wij onze zorg en dienstverlening. Dit vereist dat ondersteuning integraal, duurzaam, efficiënt en dicht bij huis wordt aangeboden. Steeds wordt bezien of en welke ondersteuning nodig is op de terreinen inkomen, wonen, zorg, welzijn, jeugd en participatie. Daarmee samenhangende budgetten dienen ontschot te worden, zodat ze ingezet kunnen worden voor een integrale aanpak.

De focus komt meer en meer te liggen op preventie en het tijdig signaleren van problemen. Er vroeg bij zijn voorkomt erger en daarmee duurdere vormen van zorg en ondersteuning. Dit vraagt bundeling van informatie en kennis, samenwerking tussen professionals, de bereidheid en de ruimte om buiten de eigen kaders te denken en te handelen. We beogen met deze vorm van samenwerking vooral dat maatschappelijke partners en medewerkers tot creatieve oplossingen komen.

In 2017 zetten we verdere stappen om deze transformatie nader vorm en inhoud te geven. Omdat wij als lokale overheid goed zicht hebben op wat er in Rijswijk gebeurt, kunnen we snel en efficiënt inspelen op wat er nodig is.

Ons droombeeld is: Iedereen doet mee, op eigen kracht, met elkaar.

Realisatie beleidsproducten

Inkomensvoorziening

Aangezien het resultaat op de wet BUIG van jaar tot jaar beoordeeld wordt, en in verband met de vele onzekerheden niet lopende het jaar al als voor- of nadeel wordt geraamd, zal er op basis van deze rapportage alleen een budgettair neutrale wijziging worden doorgevoerd waarmee zal worden aangesloten op de meest recente budgetindicatie van het Rijk. Ten tijde van de tweede halfjaarrapportage zal een verwachting worden uitgesproken met betrekking tot de te verwachten realisatie over het hele jaar.

Minimabeleid

Ten behoeve van het intensiveren van het armoede- en schuldenbeleid heeft het Rijk destijds extra financiële middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn zo gericht mogelijk ingezet voor het doel waarvoor ze bestemd waren. Het betreft structurele middelen die voor de jaren 2017 en verder nog gelabeld zijn in afwachting van beleid. De kosten die voortvloeien uit nieuw armoedebelief zullen worden gefinancierd uit deze (nog gelabelde) middelen en zullen leiden tot een budgettair neutrale begrotingswijziging.

Integratie-uitkering Wmo / Sociaal Domein

Middels deze rapportage zal aansluiting worden gemaakt met de meest recente budgetindicaties van het Rijk middels een budgettair neutrale begrotingswijziging. Het betreft wijzigingen die betrekking hebben op zowel de integratie uitkering Wmo als de integratie uitkering Sociaal Domein. Met ingang van het jaar 2015 zijn in de gemeente Rijswijk deze integratie-uitkeringen apart begroot, zodat ze apart gestuurd en verantwoord kunnen worden, maar wordt wel aan de achterkant tussen deze taken verrekend. Sociaal domein breed zal de begroting sluitend blijven.

Happy Fit

Happy Fit is in september 2016 van start gegaan als Pilot. De pilot is succesvol in zowel aanbod als in deelnemers. Bij de deelnemers gaat het er dan vooral om dat er mensen aan bezig zijn met een gezondere levensstijl die dit voorheen niet deden. Om deze effecten niet verloren te laten gaan, zijn er extra middelen nodig om Happy Fit te verbreden (nieuwe doelgroepen aantrekken) en te verankeren (bekijken hoe activiteiten doorgezet kunnen worden zonder financiële bijdragen van de gemeente). Hiertoe worden eenmalig extra middelen ter beschikking gesteld.

<i>Financiële gevolgen</i>	<i>Incidenteel</i>	<i>Structureel</i>				
<i>Product</i>	<i>Volksgezondheid 7100</i>					
	2017	2018	2019	2020	2021	
Happy Fit	-60.000					

Beleidsmatige ontwikkelingen

Maatschappelijk Vastgoed

De beschikbaarheid Maatschappelijk zal voor de zomer 2017 worden aangeboden aan de raad. Hierin zal, rekening houdend met de kaders uit de accommodatienota 2011, gekeken worden naar een zo efficiënte en effectieve verdeling van de maatschappelijk functies.

PROGRAMMA WONEN EN LEVEN

Het programma Wonen en Leven herbergt (delen van) de volgende bestuurlijke opgave:

Leefomgeving en Veiligheid, Ruimtelijke Ordening Bestemming Huis van de Stad.

Visie op het programma & opgave

De verwachting is dat de Rijswijkse bevolking de komende jaren flink groeit¹. Rijswijk voegt de komende jaren veel woningen toe door de ontwikkeling van nieuwbouw in onder meer RijswijkBuiten en Eikelenburgh en de transformatie van leegstaande kantoorgebouwen naar woningen rondom In de Bogaard en de randen van de Plaspoelpolder. Inzet hierbij is het behoud van parken en groene zones en het behoud van het unieke karakter van Rijswijk (Groene buitenplaats voor stedelijk wonen).

In samenwerking met betrokken partijen streven we naar een aantrekkelijke, schone en groene leefomgeving, waarin huidige en nieuwe inwoners van Rijswijk plezierig kunnen wonen in een passende woning naar keuze. Middels het Huis van de stad willen we ondermeer de identiteit van Rijswijk versterken. De procedures op het gebied van bouwen en verbouwen zijn op orde en zo efficiënt mogelijk voor de burgers.

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Afvalverwijdering en –verwerking 7210

Bestrijding bruine rat (exogeen, structureel)

De regelgeving met betrekking tot de bestrijding van de bruine rat is aangescherpt. Vanwege de aangescherpte regelgeving en een toename van het aantal ratten is de beheersing sinds vorig jaar uitbesteed aan een gespecialiseerd bedrijf. De jaarlijkse uitgaven nemen daardoor structureel toe met € 16.000.

Maatregelen tegengaan zwerfafval (endogeen, structureel)

Om de toename van zwerfafval te bestrijden is in de afgelopen winterperiode vanuit Groen extra capaciteit ingezet bij Straatreiniging. Hierdoor kreeg bijvoorbeeld de Plaspoelpolder extra aandacht. Nu het groeiseizoen in volle gang is, is dit niet meer mogelijk terwijl de hoeveelheid zwerfafval niet minder is geworden. Om de hoeveelheid zwerfafval onder controle te houden is extra capaciteit nodig. De kosten voor 2017 bedragen dan € 60.000.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel		Structureel		
	Afvalverwijdering en –verwerking 7210				
	2017	2018	2019	2020	2021
Bestrijding bruine rat	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
Zwerfafval uitgaven	-60.000				

Beleidsproduct: Milieubeheer 7230

Omgevingsdienst Haaglanden (exogeen, structureel)

Vanaf de start van de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) is gedurende drie jaar gewerkt met een vaste deelnemersbijdrage aan de ODH. Met ingang van 2016 is dit gewijzigd in een output financiering. De deelnemersbijdrage wordt vooraf bepaald aan de hand van het aantal af te nemen

producten. Deze raming van het aantal af te nemen producten voor dit jaar, op basis van de afname door Rijswijk in de voorgaande jaren, toont aan dat Rijswijk meer capaciteit vraagt van de ODH dan de deelnemersbijdrage. Dit resulteert in een verhoging aan de ODH met € 175.500 per jaar. Een kanttekening is dat het bedrag na de realisatie van RijswijkBuiten waarschijnlijk lager zou kunnen uitvallen. Wij streven ernaar deze meerkosten op termijn omlaag te brengen dan wel kostendragers hiervoor te vinden. We gaan voorts nog uit van halvering van deze meerkosten vanaf 2019.

Duurzaamheidsmaatregelen Plaspoelpolder (endogeen, incidenteel)

Het duurzaamheidsbudget 2015 is voor het grootste gedeelte aangewend in 2015. Voor de resterende € 50.000 van dit budget is planvorming en/of is een verplichting aangegaan, alleen heeft aanwending in 2015 niet plaatsgevonden. Het betreft met name de door het college toegezegde inzet rond duurzaamheids-maatregelen in de Plaspoelpolder in 2015/2016. De verwachting is dat de uitgaven (aanschaf van elektrische laadpalen) dit jaar zullen plaatsvinden. Voor de dekking van deze uitgaven dient het saldo van de bestemmingsreserve van € 50.000 aan de reserve te worden onttrokken.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Milieubeheer 7230</i>	<i>Structureel</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Deelnemersbijdrage ODH	-175.500	-175.500	-87.750	-87.750	-87.750
Duurzaamheidsmaatregelen					
Plaspoelpolder	-50.000				
Onttrekking aan de reserve	50.000				

Beleidsproduct: Ruimtelijke ordening 8100

Anterieure overeenkomsten (exogeen, incidenteel)

Herontwikkeling De Generaal

Met Aertgeerts is een anterieure overeenkomst gesloten, waarin is bepaald dat zij een bijdrage leveren in de kosten voor de vereiste planologische medewerking voor het bouwplan De Generaal en te voldoen aan de gemeente. De bijdrage in de kosten bedraagt € 83.700. (Zie ook paragraaf bedrijfsvoering voor de uitgaven die hiertegenover staan).

Herontwikkeling HBG-locatie

De anterieure overeenkomst met Syntrus Achmea Real Estate & Finance is getekend. Voor de eerste fase is een bedrag in de AOK opgenomen van € 150.000. Hiervan is reeds een voorschot betaald van € 50.000 (2016). Resteert een bedrag van € 100.000 minus de kosten die Syntrus voor deze fase (opstellen bestemmingsplan) voor haar rekening heeft genomen. In de tweede halfjaarrapportage komen wij hierop terug als wij de definitieve bedragen weten.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Ruimtelijke ordening 8100</i>	<i>Structureel</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Anterieure overeenkomst					
Herontwikkeling De generaal	83.700				

Beleidsproduct: Volkshuisvesting 8220

Baten Vergunningen (leges) (exogeen, incidenteel)

Op basis van de ontvangen leges voor Wabo vergunningen en de aanvragen die nog worden verwacht voor het einde van het jaar, worden de inkomsten geprognostiseerd op een totaalbedrag van ca. € 1,9 mln. Dit betekent ca. € 950.000 aan meeropbrengsten t.o.v. de begroting. Deels wordt dit veroorzaakt door aanvragen omgevingsvergunningen uit 2016 die pas in 2017 zijn afgewikkeld voor een bedrag van ongeveer € 640.000. Hierin begrepen de opbrengst van de vergunning voor de Generaal, het voormalig belastingkantoor (€ 361.000). Het restant wordt grotendeels veroorzaakt door het hogere bouwtempo in RijswijkBuiten en het daarmee gepaard gaan van eerder dan voorzien aanvragen van de vergunning.

<i>Financiële gevolgen Product</i>	<i>Incidenteel Structureel Volkshuisvesting 8220</i>				
	2017	2018	2019	2020	2021
Actualisatie bouwleges	950.000				

Ook voor 2017 is het gezien het werkpakket noodzakelijk om extra capaciteit in te zetten. Deze uitgaven zijn opgenomen onder de paragraaf bedrijfsvoering.

Beleidsmatige ontwikkelingen

Domein ruimtelijke ontwikkelingen, opgave Stadsbeheer

Openbaar groen en openluchtrecreatie

In de stadsvisie 2030 is als uitgangspunt opgenomen dat Rijswijk een groene buitenplaats wil zijn. Om dit doel te bereiken wordt het kader de juiste boom op de juiste plaats opgesteld. In verschillende straten zijn grote maatregelen noodzakelijk om tot een structurele en duurzame oplossing te komen. In samenhang met het beheerplan wegen wordt een plan van aanpak opgesteld om in de komende periode straten op te pakken. In een volgende rapportage worden de financiële consequenties opgenomen.

Domein ruimtelijke ontwikkelingen, opgave Onderhoud ruimtelijk domein

Afvalverwijdering en –verwerking, bijdrage Avalex

Avalex heeft een gewijzigde begroting voor 2017 ingediend. In de huidige begroting is de bijdrage aan Avalex € 5.723.700 welke toeneemt naar € 5.928.604. De begrote opbrengsten voor het scheiden van Plastic, Metaal en Drinkkarton (PMD) nemen toe van begroot € 130.000 naar € 345.186. Vanwege de ontwikkelingen voor de invoering van Grip op Grondstoffen en mogelijk daaruit voortvloeiende uitgaven wordt dit voordeel momenteel niet financieel doorvertaald.

Domein ruimtelijke ontwikkelingen, opgave Accommoderen Ruimtelijke Ontwikkelingen

Tussentijds winst nemen grondexploitaties

De commissie BBV heeft in 2016 een notitie grondexploitatie uitgebracht. De Commissie BBV beveelt voor het tussentijds winst nemen aan dat de lokale afweging tussen het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel nader wordt uitgewerkt. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt er immers toe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Er zijn situaties denkbaar waarbij reeds eerder voldoende zekerheid is voor winst nemen. Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst dan ook te worden genomen.

In Rijswijk speelt dit met name bij de grondexploitatie Eikelenburgh. In de komende periode zal dit nader worden uitgewerkt.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Beleidsproduct: Algemene dekkingsmiddelen 9500

Opstal- en erfpachtrecht Streekdierentehuis (endogeen, structureel)

De opstalhouder is voor het Opstalrecht een retributie aan de gemeente verschuldigd van € 7.940 incl. BTW. De retributie wordt jaarlijks geïndexeerd aan de hand van de consumentenprijsindex (CPI) alle huishoudens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De begroting kan hierdoor worden verhoogd met € 7.560 (dit is minus bestaande raming van € 380).

Implementatieplan Veeweiden (endogeen, incidenteel, deels structureel)

Het college heeft in april ingestemd met het implementatieplan voor de veeweiden. Voor de omvorming is in 2017 en 2018 € 25.000 aan omvormingsuitgaven opgenomen. De opbrengsten voor het in bruikleen geven van de weiden neemt in 2018 toe met € 5.390 en vanaf 2019 toe met structureel € 10.780.

Ontwikkeling van de algemene uitkering gemeentefonds (exogeen, structureel)

Decembercirculaire 2016

De belangrijkste mutatie van de Decembercirculaire bestaat uit een verhoging van de algemene uitkering voor gemeenten vanwege uitgaven voor het sociaal domein.

- **Armoedebestrijding kinderen**
Het kabinet heeft aan gemeenten € 85 miljoen beschikbaar gesteld voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Op 11 november jl. zijn hierover tussen het Rijk en de VNG bestuurlijke afspraken gemaakt. Financieel vertaalt naar de gemeente Rijswijk gaat het om een bedrag van € 262.000 structureel met ingang van 2017.
- **Sociaal Domein**
In de Septembercirculaire 2016 zijn aan de integratie-uitkering Sociaal domein (onderdelen Wmo en Jeugd) middelen toegevoegd vanwege het aflopen van het overgangsrecht voor de Wlz-indiceerbaren. In 2017 gaat het om de helft van het bedrag, omdat gemeenten vanaf 1 juli 2017 voor de betreffende groep cliënten verantwoordelijk worden. In het bestuurlijk overleg van 24 augustus 2016 is met de VNG overeengekomen om deze middelen in 2017 specifiek over de gemeenten te verdelen (2017 € 103.000).

Meicirculaire 2017

De Meicirculaire wordt normaal gesproken niet verwerkt in de eerste halfjaarrapportage, omdat deze pas begin juni beschikbaar komt. De meicirculaire 2017 geeft informatie over de ontwikkeling van het gemeentefonds, zoals het accres en het sociaal domein. Op dit moment is nog geen betrouwbare inschatting te geven over de gevolgen van deze ontwikkelingen voor onze gemeente. De raad wordt afzonderlijk over de gevolgen van de meicirculaire geïnformeerd, zodat deze informatie voor het kaderdebat beschikbaar is.

Dividend BNG (exogeen, structureel)

Ten opzichte van 2015 is de nettowinst van de BNG weer toegenomen van € 226 miljoen in 2015 naar € 369 miljoen in 2015). De aandeelhouders van de BNG (de Staat en de gemeenten) mogen op een dividend van 25 procent rekenen. Dat komt neer op een dividendbedrag van € 91 miljoen. Voor Rijswijk betekent dit dat de raming van € 168.500 met € 107.400 kan worden verhoogd tot € 275.900.

De toegenomen winst is positief beïnvloed door een aantal zaken, zoals de verkoop aan A.S.R. van de aandelen BNG en de afwikkeling van een vordering op HETA. Verder daalden de bedrijfslasten door met name het wegvallen van de kosten van BNG Vermogensbeheer. Er tegenover staat dat de kosten voor toezicht, informatietechnologie en personeel een stijgende lijn vertonen. 'Grote inspanningen blijven nodig om te kunnen voldoen aan de snel veranderende wet- en regelgeving en de uitgebreide rapportagevereisten die hieruit voortvloeien', aldus de bank in een verklaring. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2017.

Nacalculatie BTW (endogeen, incidenteel)

In 2016 heeft er een nacalculatie plaatsgevonden over de btw van de jaren 2012 tot en met 2014. Hier zijn een aantal aanpassingen uit voort gekomen op zowel factuurniveau als op het mengpercentage (btw fiscus, btw btw-compensatiefonds en btw die niet verhaalbaar is). De uitkomst geeft een positief saldo van totaal € 131.000 nog te ontvangen van de belastingdienst.

Vennootschapsbelasting (exogeen, structureel)

Met ingang van het jaar 2016 is de Wet op de Vennootschapsbelasting (Vpb) ook van toepassing op overheidsondernemingen. Dit betekent dat voor activiteiten die uitgevoerd worden door overheden, die concurrerend kunnen zijn met marktpartijen die de zelfde activiteiten aanbieden, een fiscale winst moet worden berekend.

Door PriceWaterhouseCoopers Belastingadviseurs (PWC) is een inventarisatie uitgevoerd van de activiteiten van de gemeente Rijswijk en is vastgesteld of de activiteiten niet-onderworpen, belast of vrijgesteld zijn. Op basis van de inventarisatie is de financiële impact voor de gemeente Rijswijk van de Vpb-plicht vastgesteld.

Uit de inventarisatie is gebleken dat bij 4 onderwerpen wordt voldaan aan de drie eisen voor een onderneming (1. duurzame samenwerking van arbeid en kapitaal; 2. deelname aan het economisch verkeer; en 3) winst wordt gerealiseerd) Het betreft de onderwerpen parkeren, precario, leges en bouwgrondexploitaties. Omdat bij de eerste drie sprake is van vrijstellingen en/of normaal vermogensbeheer resteert alleen bij het onderdeel grondexploitaties een risico dat de gemeente Rijswijk wordt onderworpen aan Vpb.

Vervolgens is er door Deloitte Tax en Real Estate een quickscan uitgevoerd om te beoordelen of er sprake is van een winstoogmerk. Nadat er is vastgesteld dat er sprake is van een winstoogmerk heeft er een nadere analyse plaatsgevonden op de lopende grondexploitaties en zijn de mogelijke financiële consequenties in beeld gebracht. De financiële consequenties van de beheermaatregelen bedragen € 30.000 in 2017 en € 15.000 vanaf 2018.

De mogelijke Vpb last ontstaat pas na 2020 en wordt (nog) niet verwerkt in de meerjarenbegroting.

<i>Financiële gevolgen</i>	<i>Incidenteel</i>	<i>Structureel</i>	<i>Algemene dekkingsmiddelen 9500</i>		
<i>Product</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
Opstalrecht Streekdierentehuis Veeweiden	7.560	7.560	7.560	7.560	7.560
Kosten omvormen	-25.000	-25.000			
Opbrengst in bruikleen geven		5.390	10.780	10.780	10.780
Algemene uitkering decembercirculaire 2016	386.000	284.000	272.000	272.000	272.000
Dividend BNG	107.400	107.400	107.400	107.400	107.400
Suppletie BTW 2012-2015	131.000				
Invoering VPB	-30.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000

Beleidsmatige ontwikkelingen

Aanslagoplegging OZB

De Waarderingskamer heeft in 2017 een controle bij de gemeente uitgevoerd op de uitvoering van de Wet WOZ. Voor de woningen heeft dit plaatsgevonden in januari en voor de niet-woningen was dit begin april. De aanslagen voor de woningen hebben dagtekening 28 februari en ongeveer 90% van de aanslagen voor de niet-woningen zijn verzonden met dagtekening 8 mei. De overige aanslagen worden gestuurd als lopende procedures zijn afgerond.

Vanwege de latere verzending en de nog op te leggen aanslagen voor de niet-woningen is er op dit moment nog geen volledig beeld van de uiteindelijke opbrengsten voor de OZB niet-woningen. Eventuele verschillen worden in de tweede halfjaarrapportage gemeld.

Afschaffing precariobelasting

De Tweede Kamer heeft tijdens de stemmingen het amendement Veldman en Fokke aangenomen. Hierdoor wordt de duur van de overgangstermijn voor gemeenten voor de afschaffing van de precariobelasting voor nutsnetwerken beperkt. Gemeenten mogen tot uiterlijk tot 1 januari 2022 nog precariobelasting op nutsnetwerken heffen.

Het kabinet had bij het indienen van zijn wetsvoorstel gekozen voor een overgangstermijn tot 1 januari 2027 zodat gemeenten de effecten kunnen opvangen van inkomstenderving vanwege het

afschaffen van deze vorm van precariobelasting. Op initiatief van de Tweede Kamer is de overgangstermijn nu dus gehalveerd. Het overgangsrecht geldt alleen als een gemeente een verordening met tarief had voor precariobelasting op kabels en leidingen op 10 februari 2016, de datum waarop minister Plasterk het wetsvoorstel voor afschaffing van de precariobelasting heeft aangekondigd. Onder de overgangsregeling kan een gemeente maximaal heffen naar het tarief zoals dat gold op 10 februari 2016. Zo wordt voorkomen dat de tarieven verder oplopen en het aantal gemeenten dat precario heft verder stijgt.

Het kabinet wil precariobelasting op nutsbedrijven afschaffen omdat burgers nu soms meebetalen aan de heffing van een precariobelasting door een gemeente waar zij zelf niet wonen en dus ook zelf niet hebben gestemd op de gemeenteraad. Dit komt omdat nutsbedrijven nu in sommige gemeenten precariobelasting moeten betalen over het netwerk dat zij op de gemeentegrond exploiteren. Nutsbedrijven berekenen dat door aan al hun klanten, die echter vaak in een andere gemeente wonen dan de gemeente die de belasting heft op het bedrijf.

De afschaffing heeft een nadelig effect op de jaarschijf 2022 van circa € 950.000.

PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Risico top 5

Om de risico's van de gemeente Rijswijk in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. De gemeente probeert zo goed mogelijk de risico's in kaart te brengen. De domeinen/opgaven stellen een risicoprofiel samen m.b.v. het softwareprogramma NARIS®.

In de kern draait NARIS® om het vastleggen en analyseren van risico's, beheersmaatregelen en opgetreden risico's (incidenten). Risico's hebben impact op de activiteiten (processen en projecten) die de organisatie onderneemt om haar doelen te realiseren. Door risico's te koppelen aan projecten, processen en/of doelstellingen ontstaat direct inzicht waarop gestuurd moet worden om grip te houden op de belangrijkste risico's van de organisatie.

P&C-cyclus

De nota weerstandsvormen en risicomanagement schrijft een koppeling van het risicoprofiel m.b.v. NARIS® voor bij de diverse beleidsrapportages zoals programmabegroting, jaarrekening en tussentijdse rapportages.

Wij hebben de risico's aan de hand van het opgestelde risicoprofiel, met behulp van het risicomanagement informatiesysteem geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een aantal wijzigingen binnen de top 5 van de grootste risico's. Het bij de tweede halfjaarrapportage opgenomen risico voor de OZB opbrengst voor niet-woningen is weer afgevoerd. Gebleken is dat het veronderstelde risico veel kleiner was dan toentertijd aangenomen (€ 1.000.000). In de begroting is hier rekening gehouden. Bij de tweede halfjaarrapportage zal mogelijk de begroting worden aangepast aan de werkelijke inkomsten voor 2017. Het risico voor het niet kunnen afdekken van risico's, die kunnen ontstaan door richtlijnen, voorwaarden, eisen van andere overheden en overige derden-partijen kunnen resulteren in financiële tegenvallers is bij deze rapportage hoger ingeschat en komt daarmee op de eerste plaats in de top vijf.

In het risicomanagement informatiesysteem zijn op dit moment nog 55 risico's opgenomen met een in totaal geraamd risico van € 14.845.000.

De grootste vijf risico's zijn hieronder opgenomen. Het totaal risico van deze vijf risico's bedraagt € 5.250.000.

Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
Bouwgrondexploitatie	50%	Max. € 2.000.000	18.30%
Het niet kunnen afdekken van risico's, die kunnen ontstaan door richtlijnen, voorwaarden, eisen van andere overheden en overige derden-partijen kunnen resulteren in financiële tegenvallers.			
Wet Werk en Bijstand	70%	Max. € 1.200.000	15.27%
Bezuinigingen op de macrobudgetten en veranderingen in het rekenmodel waarmee de macrobudgetten worden berekend, kunnen leiden tot tekorten op de lokale rijks subsidie. Een dergelijke overheidsmaatregel kan niet worden voorkomen en kan leiden tot tekorten. Het participatiebudget wordt maximaal ingezet voor bevordering van uitstroom uit de uitkering zodat de uitgaven aan uitkeringen zo laag mogelijk blijven en het eventuele tekort zoveel als mogelijk beperkt blijft.			
Sociaal Domein	50%	Max. € 1.200.000	15.18%
Beoogd kostenbesparend beleid/concept WMO wordt niet gehaald. De uitdaging vanuit de Wmo is om de zorgvraag te keren. Dit door voorzieningen te versoberen, meer te verwachten van de eigen kracht en eigen netwerk van burgers en middel algemene voorzieningen duurder maatwerk te voorkomen. Door de uitvoer van de innovatieagenda Sociaal Domein en de inzet van een sociaal wijkteam wordt getracht de zorgvraag te keren. De effecten van deze maatregelen laten zich echter moeilijk voorspellen, waardoor de vraag is of de taakstelling behaald zal worden. Ter verduidelijking: dit risico behelst niet het feit dat de herindicering niet snel genoeg verloopt om de korting op te vangen. Het beschreven risico betreft de nieuwe WMO-taken.			
Deelname in gemeenschappelijke regeling	30%	Max. € 600.000	3.25%
Verplichte bijdragen in exploitatie verliezen en beperkte invloed leiden tot financiële tegenvallers.			

Overschrijding investeringen	70%	Max. € 250.000	3.18%
Risico van overschrijding budgetten bij grote projecten.			

Analyse risicomanagement RijswijkBuiten

Afzonderlijk van het gemeentebreed gehanteerd risicomanagementsysteem is door een extern bureau een risicoanalyse uitgevoerd op de grondexploitatie RijswijkBuiten. Omdat de werkwijze niet geheel overeenkomt met het gehanteerde systeem worden de resultaten apart vermeld en zijn deze niet opgenomen in bovenstaand overzicht.

In de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen wordt wel rekening gehouden met de uitkomsten van de risicoanalyse van RijswijkBuiten.

In de 6^e herziening 2017 van de grondexploitatie Sion–'t Haantje worden de risico's gewaardeerd op € 12,7 mln. Binnen de grondexploitatie bedraagt de post risico en onvoorzien € 5,1 mln. en bedraagt het geprognosticeerde resultaat € 1,3 mln. Er is een aanvullende buffer nodig van € 6,3 mln.

PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

Personeelsbegroting

Voor 2017 kent de personeelsbegroting van de gemeente een omvang van 26,4 miljoen euro. Dit bedrag is gebaseerd op een formatieomvang van 403,32 fte. De afgelopen jaren zijn we er (min of meer) in geslaagd uit te komen met de personele budgetten.

Gebleken is dat in de afgelopen periode de druk op het personele budget meer en meer toeneemt. Oorzaken zijn bijvoorbeeld de implementatie van de opgaven gestuurde organisatie (frictiekosten) en de toenemende druk op de uitvoering van een aantal grote dossiers. We stelden vast dat het niet langer haalbaar is om de hieruit voortkomende kosten uit het personeelsbudget te dekken.

Uit de afronding van het formele organisatieveranderingstraject komen frictiekosten voort. Na de toedeling van de functies opgavenmanager zijn twee managers niet als opgavenmanager geplaatst in de nieuwe organisatie. Voor beiden geldt dat er geen passende functie binnen de formatie is gevonden; tot de beëindiging van de beide dienstverbanden (uiterlijk medio 2018) merken we de loonkosten aan frictiekosten. Deze frictiekosten bedragen maximaal voor 2017 €166.000 en voor 2018 €47.000. We willen ter dekking van deze kosten genoemde bedragen in 2017 en 2018 incidenteel aan het personeelsbudget toevoegen.

De plaatsingsprocedure voor medewerkers in de opgaven gestuurde organisatie werd in december 2016 afgerond. Voor enkele medewerkers geldt dat deze nog niet zijn geplaatst binnen de formatie, maar werkzaam zijn op zogenoemde 'bovenformatieve plaatsen' (waarvoor geen budget beschikbaar is).

Om de kosten van overbezetting (die ook als frictiekosten kunnen worden gezien) te kunnen dekken willen we voor 2017 van het personeelsbudget eenmalig verhogen met €150.000, onder de noemer 'Knelpuntenbudget'. Hiermee kan een deel van de kosten worden gedekt, voor het overige deel zal dekking worden gezocht binnen bestaande budgetten.

Het is voorzienbaar dat zich ook in de komende jaren gevallen van overbezetting zullen voordoen. Om die reden willen we vanaf 2018 structureel een bedrag van €75.000 als Knelpuntenbudget op te nemen.

De groei en ontwikkeling van Rijswijk zorgen niet alleen voor meer werk, het zorgt ook voor meer inkomsten. De algemene uitkering neemt toe door onder andere de toename van het aantal inwoners, en de inkomsten uit leges en anterieure overeenkomsten stijgen door een toenemend aantal 'ruimtelijke ontwikkelingen'.

Om de toename van werk en dus de toenemende capaciteitsvraag het hoofd te kunnen bieden worden de toenemende inkomsten als dekking voor de kosten van het aantrekken van extra capaciteit gebruikt. Alleen een (kwantitatieve en kwalitatieve) herprioritering van capaciteit en taken zorgt er niet voor dat we het werk met de huidige bemensing aankunnen.

In 2017 willen we een bedrag van € 396.000 ten laste van hogere legesinkomsten, en een bedrag van € 160.000 ten laste van inkomsten uit anterieure overeenkomsten inzetten om dit capaciteitsvraagstuk op te lossen.

De extra middelen door de toename van de algemene uitkering als gevolg van de groei van Rijswijk zijn voor 2017 al bestemd; vanaf 2018 willen we ook deze gelden inzetten voor de dekking van de kosten van extra capaciteit.

Informatiebeveiliging en gegevensbescherming

In onze samenleving neemt het belang van een goede en veilige informatiehuishouding toe. Dit vereist de nodige inspanningen van de gemeente op het gebied van informatieveiligheid en privacybescherming. De normen voor informatieveiligheid zijn opgenomen in de Baseline informatiebeveiliging Nederlandse gemeenten (BIG). Voor de bescherming van de persoonsgegevens is de gemeente vanaf mei 2018 gehouden aan de bepalingen van de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Om aan de normen van de BIG te voldoen dienen we in Rijswijk nog de nodige maatregelen te treffen. Deze maatregelen gaan over de toepassing van it-techniek, de inrichting van processen en het gedrag van medewerkers. Een gemeentebrede aanpak (en coördinatie) ontbreekt tot nu toe. Getracht is de coördinatie en implementatie van de normen uit de BIG vanuit reguliere functies tot stand te brengen. In de praktijk blijkt dat de implementatie van de normen uit de BIG en het toezicht op de naleving daarvan door de omvang en de complexiteit niet te combineren is met een andere functie.

De situatie op het gebied van de privacybescherming is anders. Hier is sprake van de invoering van nieuwe (Europese) wetgeving die om een aantal invoeringsmaatregelen vraagt. De aanstelling van een functionaris voor de gegevensbescherming, de documentatieplicht en publicatieplicht van de verwerking van de persoonsgegevens zijn daarbij het meest in het oog springend. Dit zijn zaken die uiterlijk mei 2018 geregeld moeten zijn.

Om aan de normen van de BIG en de AVG te kunnen voldoen zijn organisatorische en technische aanpassingen nodig. De extra kosten voor de implementatie van informatiebeveiliging en gegevensbescherming worden geraamd op € 123.200 in 2017, aflopend naar € 79.200 vanaf jaar 2019.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Bedrijfsvoering</i>	<i>Structureel</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Frictiekosten	-166.000	-47.000			
Knelpuntenbudget	-150.000	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
Uitgaven t.l.v. leges en anterieure overeen- komsten.	-556.000				
Informatiebeveiliging en gegevensbescherming	-123.200	-123.200	-79.200	-79.200	-79.200

Afschrijvingskosten investeringen (endogeen, structureel)

De doorrekening van de kapitaallasten vanuit de jaarrekening 2016 bedragen € 582.960 voordelig in 2017. In de begroting wordt echter al rekening gehouden met lagere kapitaallasten als gevolg uitstel van investeringen en is een stelpost opgenomen van € 500.000. Per saldo een voordeel van € 82.960. De meerjarige effecten zijn ook in onderstaande tabel opgenomen.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Kapitaallasten</i>	<i>Structureel</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Kapitaallasten investeringen	582.960	337.350	453.390	438.600	459.240
Stelpost kapitaallasten	-500.000				

Ontwikkelingen Stadhuislocatie

Op 9 mei 2017 heeft de gemeenteraad onder andere besloten:

- in te stemmen met het voorbereiden van een investeringsbudget (€ 17,3 mln.) voor de gefaseerde uitvoering van het Huis van de Stad aan de Gen. Spoorlaan 2-4, inclusief het maken van een definitief ontwerp.
- De financiële consequenties van deze volgende fase in de gefaseerde uitvoering van het Huis van de Stad te verwerken in de begrotingswijziging behorende bij de 1e halfjaarrapportage 2017
- De financiële consequenties van de realisatie van de 1e fase van het Huis van de Stad te betrekken bij de totstandkoming van de Kadernota 2018.

De kosten voor het maken van een definitief ontwerp (voorbereidingskosten) bedragen € 1.146.500 Deze lasten worden geactiveerd. Een bedrag van € 741.500 hiervan is opgenomen in de bouwkostenraming van € 17,3 mln. Het resterende bedrag ad € 405.000 zijn ambtelijke uren.

Frictiekosten

In de huidige meerjarenbegroting is niet voorzien in grootschalige investeringen ten behoeve van Trias en de huisvesting van de gemeentelijke organisatie. Er is sprake van frictiekosten als gevolg van dubbele kapitaal- en exploitatielasten, huurlasten bibliotheek en afschrijving van de restantboekwaarde voor de gedane investeringen in Hoogvoorde. Tot aan 2025 bedragen deze frictiekosten cumulatief € 7,4 mln. Deze frictiekosten worden ten laste van de algemene reserve gebracht.

PARAGRAAF FINANCIERING

Rente exploitatie (endogeen, incidenteel)

Evenals afgelopen jaren is als gevolg van het ruime monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) de korte rente negatief. De bestaande financieringstekorten (verschil totaal investeringen en het totaal van het vreemd en eigen vermogen) kunnen nog met negatieve rente worden gefinancierd tot het bedrag van de kasgeldlimiet (2017: € 14,4 miljoen).

Naast de negatieve rente profiteren wij in 2017 van een ruim kasgeldbeleid. Dit levert een voordelig saldo op van circa € 100.000.

Daarnaast zijn de rentevergoedingen voor de gronden Eikelenburg met ingang van 2017 opnieuw met de exploitant overeengekomen. Rekening wordt gehouden met een opbrengst voor 2017 van € 300.000 afbouwend met € 100.000 per jaar over de jaren 2018 en 2019.

Aantrekken lening € 15 miljoen (endogeen, structureel)

Het stimuleringsbeleid van de ECB zal naar verwachting in 2017 ten einde lopen dan wel op een lichte manier in de komende jaren worden afgebouwd. Om de reden dat het financieringstekort van circa € 15 miljoen een structureel karakter heeft en de lange termijn rente naar verwachting een (lichte) stijgende trend zal ontwikkelen, willen wij een lange termijn lening afsluiten. Op dit moment (mei 2017) wordt voor een lening van 25 jaar een percentage van circa 2,0% gevraagd.

Afhankelijk van de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt wordt het moment van aantrekken van de lening nog nader bepaald.

Financiering RijswijkBuiten (endogeen, structureel)

Op basis van de GREX 2017 zal de boekwaarde van de gronden van RijswijkBuiten circa € 8 miljoen per jaar hoger bedragen ten opzichte van de vorige GREX van 2016. Dit wordt deels veroorzaakt doordat aan een koper van de gronden uitstel is verleend voor de ontvangst van de middelen tegen een rentevergoeding. Hierdoor is het niet nodig dat de algemene dienst van de gemeente voor genoemd verschil de renteswap moet overnemen. Tot het aflopen van de renteswap per 1 september 2020 geeft dit een voordelig verschil variërend van circa € 300.000 tot € 375.000 per jaar.

Herfinanciering Renteswap in 2020 (exogeen, structureel)

Op 12 april 2016 zijn de volgende financieringen aangetrokken ter vervanging van de financiering van de renteswap met een aflooptdatum per 1 september 2020.

- Leningen RijswijkBuiten tot € 62 miljoen tegen een gemiddeld rentepercentage van 1,04 tot 2023;
- Leningen voor de algemene dienst voor een bedrag van € 70 miljoen tegen een gemiddeld rentepercentage van 1,95. Het bedrag van € 70 miljoen bestaat uit vijf leningen van elk € 14 miljoen af te lossen in de periode 2035-2055. Elke vijf jaar vervalt een lening van € 14 miljoen beginnend bij 2035.

Van de leningen worden de hoofdsommen per 1 september 2020 ontvangen.

De herfinanciering van de Renteswap per 1 september 2020 is al in de meerjarenbegroting 2017-2020 verwerkt. De nieuwe jaarschijf 2021 geeft als gevolg van de herfinanciering ten opzichte van 2020 een voordelig effect van circa € 1,2 miljoen. Dit voordelig effect wordt veroorzaakt doordat de jaarschijf 2021 het eerste volledig jaar na het jaar van de herfinanciering is. De rentekosten voor de gemeente (exclusief RijswijkBuiten) zijn gedaald, omdat de overname van een deel van de renteswap door de algemene dienst is vervangen door leningen met een rentepercentage van gemiddeld 1,95.

BBV regelgeving

De commissie BBV heeft onlangs een notitie rente uitgebracht met een aantal dwingende voorschriften en aanbevelingen. Naast de dwingende voorschriften is de belangrijkste aanbeveling dat vanaf 2018 de betaalde rente wordt doorberekend aan de investeringen in plaats van de intern berekende rente. Voor de begroting als geheel heeft dit geen invloed, behalve voor het doorberekenen van rente aan de lopende investeringen.

Voor 2017 wordt nog de intern berekende rente gehanteerd. Dit percentage is gesteld op het relatief hoge percentage van 4,0 en is gebaseerd op het rentepercentage voor de reserves en voorzieningen en het steeds meer in de toekomst gebruikmaken van de “dure” renteswap. Met ingang van 2018 wordt de methodiek van het doorberekenen van de betaalde rente aan de banken gehanteerd. Gemiddeld zal dit percentage 2,0 bedragen.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Kapitaallasten</i>	<i>Structureel</i>			
	2017	2018	2019	2020	2021
Rente exploitatie	400.000	200.000	100.000		
Aantrekken lening € 15 miljoen	-150.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Financiering RijswijkBuiten	301.000	356.000	353.000	373.000	1.205.000
Rente lopende investeringen	739.520	-86.970	12.755	49.490	106.740

ONTWIKKELING INVESTERINGSKREDIETEN 2017

Ontwikkelingen Stadhuislocatie

Op 9 mei 2017 heeft de gemeenteraad onder andere besloten een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen voor het maken van een definitief ontwerp ter grootte van € 1.146.500. (zie paragraaf bedrijfsvoering).

Bedrijfsauto's 2017

In verband met de uitbreiding van areaal wordt in 2017 een multifunctionele bedrijfswagen met veegopbouw aangeschaft. Dit vergt een investering van € 75.000. De raad wordt voorgesteld een krediet beschikbaar te stellen.

Mobiel matrixbord

Ten behoeve van voorlichting aan onze bewoners huren we mobiele matrixborden. Deze worden ingezet voor voorlichting (bijvoorbeeld het 'donkere dagen offensief' of bij wijken waar inbraken zijn gepleegd) en evenementen en in verkeerssituaties. De huur van deze borden bedraagt € 2.000 per maand. Voor € 30.000 kunnen we zelf een mobiel matrixbord aanschaffen dat, behalve snel terugverdiend, ook nog flexibeler is in te zetten.

Aanleg fietsstraat Jaagpad/Huis te Hoornkade

Aanleg van de fietsstraat op het Jaagpad heeft aanmerkelijk meer gekost dan destijds is geraamd. Dit komt voornamelijk door grondsanering van vervuilde grond op diverse spots in het Jaagpad. Ondanks dat op diverse plaatsen vooraf bodemonsters waren genomen was de vervuiling van dien aard dat sanering noodzakelijk was. Een tweede oorzaak voor de kostenoverschrijding is gelegen in het feit dat de grondslag op sommige plaatsen in het tracé dermate slap bleek dat extra wapening in de ondergrond moest worden aangebracht om te voorkomen dat het nieuwe wegdek instabiel wordt met alle toekomstige beheerschade van dien. De totale overschrijding bedraagt € 335.000. Deze meerkosten op het project zijn inmiddels ook gemeld bij de Provincie die eerder subsidie heeft verleend voor de aanleg van de fietsstraat. De provincie, die feitelijk nog juridisch eigenaar is van het Jaagpad, is gevraagd om een extra bijdrage in de meerkosten. De raad wordt voorgesteld een aanvullend krediet van in totaal € 335.000 beschikbaar te stellen. Als een extra bijdrage door de provincie wordt toegekend wordt dit uiteraard in mindering gebracht op het aanvullend krediet.

Drie integrale beheerprojecten

De komende jaren worden drie straten, waar grootschalige onderhoudswerkzaamheden noodzakelijk zijn integraal opgepakt. Vanuit de verschillende onderhoudsinvesteringen wordt een bijdrage geleverd aan deze projecten. In samenspraak met betrokken bewoners zijn voor de Frans Halskade en de Generaal Spoorlaan concept inrichtingsplannen gemaakt. Conform de inspraakverordening hebben de inrichtingsplannen in het 1e kwartaal van 2017 ter inzage gelegen. De definitieve inrichtingsplannen worden momenteel voorbereid en naar verwachting zal in het najaar van 2017 de uitvoering van beide projecten starten.

In 2017 wordt vanuit de volgende onderhoudsinvesteringen een bijdrage overgezet naar het volgende project;

Generaal Spoorlaan

Afkomstig van:

Herstel asfaltwegen 2017	€ 1.000.000
Vervanging vrijvervalriolen	€ 400.000
Vervanging verkeersregelinstallaties	€ 130.000
Kruispunt Huis te Landelaan	€ 145.000

Frans Halskade

Het project Frans Halskade komt in de uitvoeringsfase. De participatie in het voortraject heeft meer tijd in beslag genomen, waardoor werkzaamheden zijn uitgesteld. Hierdoor is extra inzet noodzakelijk geweest en is de verwachte overschrijding op dit project € 30.000. De raad wordt voorgesteld een aanvullend krediet ter grootte van dit bedrag beschikbaar te stellen.

Aanleg voetpad Van Rijnweg

Tussen de A4 en het Programmabureau RijswijkBuiten/aansluiting Laan van Sion ligt een gedeelte van de Van Rijnweg dat buiten de plangrenzen van RijswijkBuiten valt. Dit gedeelte van de Van Rijnweg is echter een belangrijke verbinding met andere gedeeltes van Rijswijk, de winkels aan de Van Mooklaan en de halte van lijn 17 aan de Floris Nightingalestraat. De huidige inrichting van dit gedeelte van de Van Rijnweg is nog afgestemd op het oorspronkelijk gebruik naar en van het kassengebied van Sion met bestemmingsverkeer en forensenverkeer van en naar Delft en Den Hoorn.

Inmiddels is de ontwikkeling van Sion als woningbouwlocatie in volle gang en is zowel de verkeersintensiteit als de aard van het gebruik van dit wegvak aan het veranderen. Er is een toename van alle soorten verkeer te zien waarbij de inrichting voor met name voetgangers en fietser onvoldoende veilig is geregeld. De huidige inrichting kent geen verschillen tussen de diverse soorten verkeer waardoor deze allemaal gebruik moeten maken van de circa 5 meter brede asfaltweg. Ook de huidige verlichting is niet afgestemd op het toenemend gebruik van het verkeer.

Voorgesteld wordt om dit gedeelte van de Van Rijnweg op een eenvoudige maar doeltreffende manier opnieuw in te richten waarbij de nieuwe inrichting vooral ten goed komt aan het langzaam verkeer. Dit kan gebeuren door de bestaande weg aan beide zijden te voorzien van een smalle fietsstrook uitgevoerd met rood asfalt en de aanleg van een voetpad tussen de Laan van Sion en de Van Zijlweg. De raad wordt voorgesteld een krediet van € 96.540 beschikbaar te stellen.

Vervanging verkeersregelininstallaties

Voor de aanpassing van de fietsoversteek op de kruising Prinses Beatrixlaan en Generaal Spoorlaan is een subsidiebeschikking ontvangen van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). De MRDH draagt € 20.290 bij om de oversteek twee richtingen te maken voor fietsers. De overige kosten worden gedekt vanuit de investering vervanging verkeersregelininstallaties. Dit betreft een budgettair neutrale aanpassing.

Aanschaf ledschermen

Tijdens de begrotingsbehandeling d.d. november 2016 is aan de raad toegezegd dat er in Rijswijk led-schermen zouden komen voor profilering (van activiteiten of van Rijswijk). Hiervoor is echter geen bedrag geraamd. De kosten hiervan bedragen € 25.000 eenmalig en € 2.500 structureel, voor 2017 voor een half jaar (elektriciteit), per stuk. Wij gaan er hierbij dan van uit dat er geen reclame op komt, maar dat het gebruikt wordt voor profilering. Wij gaan vooralsnog uit van 2 ledschermen.

Eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair Kronenburgh

Het leerlingenaantal van basisschool Kronenburgh is sneller gegroeid dan verwacht. De school heeft inmiddels 10 groepen leerlingen en ook eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair voor 10 groepen gekregen. Hierdoor is het beschikbare budget overschreden met € 2.300. De verwachting is dat de school nog in 2017 groeit met een 11e en een 12e groep leerlingen en ook recht heeft op de inrichting met een speellokaal. Hiervoor moet het beschikbare krediet worden verhoogd met een bedrag van € 35.620. De raad wordt voorgesteld een aanvullend krediet van in totaal € 35.620 beschikbaar te stellen.

Brede School Rembrandtkwartier

Het krediet moet als gevolg van een drietal zaken worden opgehoogd met een bedrag van € 493.530.

Het betreft kosten door de toename van het bouwvolume met 120 m² als gevolg van leerlingenprognoses (flexibele schil van twee groepen), uitvoering van de kunstregeling conform onze eigen verordening en tot slot een aanvullend krediet wat in 2016 niet is meegenomen veroorzaakt door de nadere invulling van de ruimtelijke envelop uit de stedenbouwkundige visie. De raad wordt voorgesteld een aanvullend krediet van € 493.530 beschikbaar te stellen. De dekking van deze extra lasten wordt gevonden in de van de verzekeringsmaatschappij te ontvangen gelden als gevolg van de brand in de scholendriehoek.

Vorbereidingskrediet Brede School 't Haantje (Parkrijk)

Voor het realiseren van deze brede school staat in het investeringsplan voor het jaar 2019 een vorbereidingskrediet van € 730.000 opgenomen. Het is wenselijk reeds dit jaar te starten met de vorbereidingen, omdat al is gestart met de ontwikkeling van Parkrijk. Op dit moment wordt de opening voorzien in september 2020, start bouw september 2019, ontwerpen vanaf september 2018 en vorbereiden vanaf september 2017. De raad wordt voorgesteld akkoord te gaan met het naar voren halen van het vorbereidingskrediet naar 2017.

Park Hofrust

Het afgelopen jaar zijn er verschillende werkzaamheden uitgevoerd in park Hofrust in afstemming met de bewonersgroep park Hofrust. Deze bewonersgroep heeft in 2017 een subsidiebeschikking ontvangen van de provincie Zuid Holland van € 75.000. Met de bewonersgroep is overeengekomen dat de gemeente verantwoordelijk wordt voor de uitvoering van de werkzaamheden en dat de subsidiegelden naar de gemeente worden doorgezet.

De begroting dient hierop te worden aangepast. De raad wordt voorgesteld met deze budgettaire neutrale aanpassing akkoord te gaan. Voor 2018 heeft de bewonersgroep nogmaals een bedrag van € 75.000 aangevraagd bij de Provincie Zuid Holland.

Vervanging hekwerken

De achterwanden van het hekwerk van het Cruyff court moeten vervangen worden. Hiervoor is een budget van € 30.000 benodigd. De € 15.000 die dit jaar extra benodigd is, om deze werkzaamheden in één keer uit te voeren, komt in de investeringslijst voor 2018 te vervallen.

	Investerings- bedrag x € 1.000	Kapitaallasten			
		2018	2019	2020	2021
Multifunctionele bedrijfswagen met veegopbouw	75.000	11.143	10.950	10.757	10.564
Mobiel matrixbord	30.000	6.600	6.480	6.360	6.240
Aanleg fietsstraat Jaagpad/Huis te Hoornkade	335.000	23.450	23.115	22.780	22.445
Frans Halskade	30.000	2.100	2.070	2.040	2.010
Aanleg voetpad Van Rijnweg	96.540	6.758	6.661	6.565	6.468
Ledschermen	50.000	11.000	10.800	10.600	10.400
Eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair Kronenburgh	35.620	2.493	2.458	2.422	2.387
Vervanging hekwerken 2017	15.000	1.300	1.280	1.260	1.240
Vervanging hekwerken 2018	-15.000	0	-1.300	-1.280	-1.260
	652.160	64.844	62.514	61.504	60.494

RESERVES, VOORZIENINGEN EN VOORHEEN VOORZIENINGEN

RESERVES

Reserve duurzaamheid

Het duurzaamheidsbudget 2015 is voor het grootste gedeelte aangewend in 2015. Voor de resterende € 50.000 van dit budget is planvorming en/of is een verplichting aangegaan, alleen heeft aanwending in 2015 niet plaatsgevonden. Het betreft met name de door het college toegezegde inzet rond duurzaamheids-maatregelen in de Plaspoelpolder in 2015/2016. De verwachting is dat de uitgaven (aanschaf van elektrische laadpalen) dit jaar zullen plaatsvinden. Voor de dekking van deze uitgaven dient het saldo van de bestemmingsreserve van € 50.000 aan de reserve te worden onttrokken.

VOORZIENINGEN

Voorziening herstraten sleuven

Het komende jaar worden verspreid over de stad, verschillende kabels en leidingen vervangen. Bedrijven betalen aan de gemeente een vergoeding voor de benodigde herstelwerkzaamheden. De prognose is dat de gemeente komend jaar € 100.000 aan vergoedingen ontvangt en uitgeeft aan herstelwerkzaamheden.

<i>Financiële gevolgen</i>	<i>Incidenteel</i>	<i>Structureel</i>			
<i>Product</i>	<i>Reserves en voorzieningen</i>				
	2017	2018	2019	2020	2021
Reserve duurzaamheid onttrekking	50.000				

KADERNOTA 2018

Inleiding

De kadernota markeert de jaarlijkse start van de gemeentelijke sturingscyclus. Bij de kadernota stelt u de kaders vast waarbinnen de begroting voor het nieuwe jaar moet worden uitgewerkt.

In de kadernota wordt de meerjarenbegroting geactualiseerd: de invloed van de loon- en prijsontwikkeling, ontwikkelingen in de inkomsten en onontkoombare knelpunten worden in kaart gebracht. De kadernota bepaalt het beginsaldo van de begroting 2018 en geeft de ruimte weer waar binnen de uitvoering van het collegeprogramma moet plaatsvinden. Het reeds ingezette beleid blijft bestendig, maar er wordt nu geen nieuw beleid gevoerd. Zo wordt (beleids-)ruimte gelaten aan het volgende college.

Evenals voorgaande jaren is de meicirculaire niet in de kadernota verwerkt, omdat deze te laat verschijnt. Omdat de uitkomsten van de circulaire van groot belang zijn voor de meerjarenbegroting, is ervoor gekozen middels een afzonderlijke informatiebrief de doorrekening van de circulaire vóór het kaderdebat aan uw raad voor te leggen.

De input van de raadsfracties wordt meegenomen bij het opstellen van de begroting 2018. Afhankelijk van de effecten van de meicirculaire en de inbreng van de raad, zal het college met voorstellen komen voor een sluitend meerjarenperspectief.

Begrotingsrichtlijnen

Prijsstijging

De indexering wordt gebaseerd op het Nationale consumentenprijsindex (cpi) zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Planbureau dat elk jaar in maart wordt gepubliceerd. De indexcijfer voor 2018 wordt ingeschat op 1,5% (publicatiedatum 24 maart 2017).

Subsidies aan derden

De subsidies worden jaarlijks geïndexeerd overeenkomstig de stijging of daling van het Consumenten Prijs Indexcijfer, gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek. De basis voor de indexatie is het voorafgaande jaar ten opzichte van het jaar waarin de raming van de subsidie plaatsvindt. De stijging over 2016 bedroeg 0,3%.

Kostenstijgingen gemeenschappelijke regelingen

In de colleges van alle Haaglandengemeenten is afgesproken dat voorafgaande aan een nieuwe begrotingscyclus gezamenlijke afspraken worden gemaakt over de financiële kaderstelling voor gemeenschappelijke regelingen (GR). Er is gezamenlijk een kaderbrief vastgesteld en verstuurd naar de verschillende GR'en.

De kaders hebben betrekking op: tijdige inzending van stukken, indexering, risico's en weerstandscapaciteit, nieuw beleid, Wet Vennootschapsbelasting, Commissie Depla en vernieuwing BBV en omgang met tekorten/overschotten.

Indexering

De indexering heeft betrekking op de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling en is gebaseerd op de in de macro economische verkenning 2017 (MEV 2017) van september 2016 van het Centraal Planbureau opgenomen indexcijfers. In de MEV 2017 zijn nog geen cijfers voor 2018 opgenomen. Aangezien 2017 het laatst bekende jaar is, is voor 2018 uitgegaan van de geprognosticeerde cijfers voor 2017. Overigens is mede op verzoek van een aantal verbonden partijen in deze kaderbrief afgeweken van de indexering van vorige kaderbrieven, waarin met één index werd gerekend. Voor 2018 is een splitsing aangebracht tussen loonkosten en materiele kosten.

Dit betekent dat voor 2018 de bijdrage ten opzichte van het basisjaar 2017 vermeerderd met: 1,0% voor de loonkosten volgens de index prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers 0,6% voor de materiële kosten volgens de nationale consumentenprijsindex (CPI),

Belasting(tarieven)

In het coalitieakkoord is aangegeven dat de onroerendzaakbelastingen jaarlijks worden aangepast aan de inflatie. Ook hierbij wordt het Nationale consumentenprijsindex (cpi) aangehouden en wordt uitgegaan van 1,5%. Het achterwege laten van de inflatiecorrectie voor de OZB bedraagt circa € 125.000 bij een indexering van 1,0%. Hiervan heeft circa € 56.000 betrekking op woningen en € 69.000 op niet-woningen. Bij de begrotingsbehandeling in november zullen wij een voorstel doen over de hoogte van de OZB en de overige lokale lasten.

De opbrengsten uit afvalstoffenheffing en brede rioolheffing worden afzonderlijk bepaald en vastgesteld.

Loonontwikkeling gemeente

Het principeakkoord voor de CAO voor gemeenteambtenaren loopt tot en met 1-4-2017. Door in de begroting eenzelfde inflatiepercentage te hanteren als waarmee de gemeentefondsbeheerders rekening houden, blijven de lasten van de gemeente én de baten vanuit het gemeentefonds in evenwicht.

Huren

Over het algemeen zijn de huren gekoppeld aan het consumenten prijsindexcijfer (jaargemiddelde 2016 t.o.v. het jaargemiddelde 2015) en kan 0,3% worden aangehouden.

Ten aanzien van de huuraanpassing van het gemeentelijk woningbezit heeft het college besloten:

- de huren van e woningen uit het gemeentelijk woningbezit per 1 juli 2017 te verhogen met 1,3%
- de huren van de woonwagens en woonwagenstandplaatsen per 1 juli 2017 te verhogen met 1,8%

Meicirculaire 2017

De meicirculaire wordt normaal gesproken niet verwerkt in de eerste halfjaarrapportage 2017, omdat deze pas begin juni beschikbaar komt. De meicirculaire geeft informatie over de ontwikkeling van het gemeentefonds, zoals het accres en sociaal domein. Op dit moment is nog geen betrouwbare inschatting te geven over de gevolgen van deze ontwikkelingen voor onze gemeente. De raad wordt afzonderlijk over de gevolgen van de meicirculaire geïnformeerd, zodat deze informatie voor het kaderdebat beschikbaar is.

Budgettair neutrale verwerking van de genoemde begrotingsuitgangspunten

De hoger inkomsten uit huren, belastingen en accres zijn ter dekking van de prijsstijgingen van de materiele uitgaven (inclusief verbonden partijen), subsidieverstrekingen en de loonontwikkeling. Er wordt uitgegaan van een budgettair neutrale verwerking.

Nieuwe financiële ontwikkelingen begroting 2018-2021

Afname stelpost gemeentelijk vastgoed

Als gevolg van een bezuinigingsopdracht uit het verleden wordt het gemeentelijk woningbezit afgebouwd. In de begroting wordt hier structureel een bedrag van € 360.000 geraamd. Omdat het woningbezit niet onuitputtelijk is wordt vanaf 2018 per jaar telkens € 90.000 afgeramd. 2021 is het laatste jaar waarin deze stelpost nog is opgenomen.

Vergoeding IPP

Het bestuur van het Industrieschap De Plaspoelpolder heeft aangegeven dat zij vanaf het begrotingsjaar 2018 voornemens de uitkering over de belegde reserves en de beheersvergoedingen niet meer uit te keren aan de gemeenten Den Haag en Rijswijk.

Het huidige financiële meerjarenbeeld voor het IPP is negatief. Er zijn momenteel geen nieuwe ontwikkellocaties met een winstgevend perspectief zoals die er in het verleden waren. Het beleid van het IPP is nu ook gericht op duurzame herontwikkeling. Herontwikkeling van bestaande bedrijventerreinenlocaties vergt vrijwel altijd een verlieslatende investering of hooguit een budgettair neutrale ontwikkeling.

Over de huisvestingskosten van het personeel van het secretariaat met de bijbehorende vergaderruimte, de accountant en de projectleiders worden nieuwe afspraken gemaakt. Per saldo wordt gerekend met een structurele tegenvaller van € 150.000.

<i>Financiële gevolgen</i>	<i>Incidenteel</i>	<i>Structureel</i>		
Algemene dekkingsmiddelen				
	2018	2019	2020	2021
Afname stelpost gemeentelijk vastgoed				-90.000
Vergoedingen IPP	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000

Gemeenteraadsverkiezingen 2018

De opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen 2014 lag onder het landelijk gemiddelde van 53,4%. Voor 2018 wordt gestreefd naar een percentage boven het landelijk gemiddelde. Hiervoor worden de drempels om te gaan stemmen zo veel mogelijk verlaagd en wordt de bekendheid van de gemeenteraad vergroot.

De volgende maatregelen worden genomen:

- Het aantal stembureau's verhogen naar boven de huidige 29 (streven 32).
- Verdubbeling aantal verkiezingsborden (8->16).
- Programma's voor doelgroepen ontwikkelen en uitvoeren.
- Actief gebruik van sociaal media voor de raad.

Verkiezingswijzer en verkiezingskrant opstellen.

<i>Financiële gevolgen</i>	<i>Incidenteel</i>	<i>Structureel</i>		
Programma Algemeen bestuur en organisatie				
	2018	2019	2020	2021
Gemeenteraadsverkiezingen 2018	-50.000			

FINANCIËLE OVERZICHT

+ = voordelig, - /- = nadelig

Omschrijving	2017 Saldo	2018 Saldo	2019 Saldo	2020 Saldo	2021 Saldo	Exogeen	Endogeen
Beginstand meerjarenbegroting 2017-2020	-181.980	1.269.490	441.940	443.620	443.620		
Begrotingswijzigingen							
Beginstand voor de voorjaarsnota	-181.980	1.269.490	441.940	443.620	443.620		
MUTATIES VOORJAARSNOTA							
Programmatotaal ontwikkelingen (incl. mutatie in de reserves)	-102.050	-1.221.250	-437.220	-383.120	-379.320		
<u>Programma Algemeen Bestuur en Organisatie</u>							
Vrijval pensioenverplichtingen (oud)-bestuursleden	258.860	258.860	258.860	258.860	258.860	v	
Toevoeging rekenrente voorziening pensioenverplichtingen	-39.000	-39.000	-39.000	-39.000	-39.000	v	
Participeren en communiceren met open vizier	-58.000	-60.000					v
Publieke dienstverlening	-340.000	-470.500					v
Bezorging reisdocumenten		-35.500	-7.220	-5.620	-6.820		v
Fraudeteam	-51.000	-123.000	-123.000	-123.000	-123.000	v	
Zaakgericht werken	pm	pm	pm	pm	pm		v
<u>Programma Openbare Orde en Veiligheid</u>							
Programma tegengaan overlast	-30.000	-30.000					v
Aanpak georganiseerde en ondermijnende criminaliteit	-30.000						v
Strategisch veiligheidsbeleid 2017							v
- Wijk aanpak veiligheid en het buurtonderzoek sociale veiligheid	-70.000						v
- Strategisch vergunningenbeleid met aansluitend handhavingsbeleid		-40.000					v
- Ontwikkelen protocol Veiligheid uitoefening publieke taak		-30.000					v
<u>Programma Verkeer en Vervoer</u>							
Onkruidbestrijding	30.000						v
Beheerplan wegen	-135.000	-270.000	-270.000	-270.000	-270.000		v
Gladheidsbestrijding	-51.000	-51.000	-51.000	-51.000	-51.000		v
Grote veegmachine	-22.000						v
Aansluiten verkeersregelinstallaties op regionale centrale (uitgaven)	-167.500						v
Aansluiten verkeersregelinstallaties op regionale centrale (subsidie)	167.500						v
Automatisch vervoer op de "last mile"	-33.000						v
Vervoersdienst Pasgeld/RijswijkBuiten (gesaldeerd)	-42.500	-90.000	-52.500				v
Waterkwaliteit Wilhelminapark	-65.000						v
<u>Programma Economie en Werken</u>							
Kantorenonderzoek	-30.000						v
Centrummanagement Bogaard		-50.000	-50.000	-50.000	-50.000		v
Infocentrum Plaspoelpolder	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000		v
Kosten oprichting BIZ	-10.000						v
Dividend Eneco	35.390	35.390	35.390	35.390	35.390	v	
<u>Programma Onderwijs</u>							
Asbestsanering scholen	-45.000						v
Schoolmaatschappelijk werk	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000		v
<u>Programma Sport, Cultuur en Recreatie</u>							
Zwembad De Schilp (Subsidie zwemverenigingen)	-40.000						v
Innovatiebudget kunst en cultuur	-17.000						v
Toekenning budget certificering archeologie	-10.000	-5.000	-5.000	-5.000		v	
Natuurspeelplek tunneldak (gesaldeerd)	0						v
<u>Programma Sociaal Domein</u>							
Happy Fit	-60.000						v
<u>Programma Wonen en Leven</u>							
Ongediertebestrijding	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000	v	
Zwerfval	-60.000						v
Duurzaamheidsmaatregelen Plaspoelpolder	-50.000						v
Onttrekking aan de reserve Duurzaamheid	50.000						v
Bijdrage ODH	-175.500	-175.500	-87.750	-87.750	-87.750	v	
Anterieure overeenkomst (inkomsten)	83.700					v	
Baten vergunningen	950.000					v	
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	194.960	84.350	114.740	114.740	114.740		
Opstal- en erfpachtrecht Streekdierentehuis	7.560	7.560	7.560	7.560	7.560		v
Veeweiden (uitgaven)	-25.000	-25.000					v
Veeweiden (inkomsten)		5.390	10.780	10.780	10.780		v
Algemene uitkering (decembercirculaire) zie ook Sociaal Domein	386.000	284.000	272.000	272.000	272.000	v	
Algemene uitkering labeling	-382.000	-280.000	-268.000	-268.000	-268.000	v	
Dividend BNG	107.400	107.400	107.400	107.400	107.400	v	
Suppletie BTW 2012-2014	131.000						v
Invoering vennootschapsbelasting voor overheden	-30.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	v	

Omschrijving	2017 Saldo	2018 Saldo	2019 Saldo	2020 Saldo	2021 Saldo	Exogeen	Endogeen
Bedrijfsvoering	-995.200	-245.200	-154.200	-154.200	-154.200		
Frictiekosten	-166.000	-47.000					v
Knelpuntenbudget	-150.000	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000		v
Extra capaciteit vanuit hogere legesopbrengsten en anterieure overeenkomsten (zie ook programma wonen en leven)	-556.000						v
Informatiebeveiliging en gegevensbescherming	-123.200	-123.200	-79.200	-79.200	-79.200		v
Doorwerking jaarrekening 2016	82.960	337.350	453.390	438.600	459.240		
Kapitaallasten investeringen	582.960	337.350	453.390	438.600	459.240		v
Stelpost	-500.000						v
Paragraaf financiering	1.290.520	169.030	165.760	122.490	1.011.740		
Rente exploitatie	400.000	200.000	100.000				v
Aantrekken lening € 15 miljoen	-150.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000		v
Financiering RijswijkBuiten	301.000	356.000	353.000	373.000	1.205.000		v
Rente lopende investeringen	739.520	-86.970	12.760	49.490	106.740		v
Ontwikkeling investeringskredieten 2017	-2.500	-69.840	-67.510	-66.500	-65.490		
kapitaallasten		-64.840	-62.510	-61.500	-60.490		v
Beheerkosten	-2.500	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000		v
Mutaties reserves	0	0	0	0	0		
Onttrekking aan de reserve Duurzaamheid	50.000						v
Correctie Omwille van de leesbaarheid zijn de mutaties in de reserves opgenomen bij de programma's en paragrafen.	-50.000						v
TOTAAL VOORJAARSNOTA 2017	468.690	-945.560	74.960	72.010	986.710		
EXOGEEN	1.117.850	32.150	119.900	119.900	124.900		
ENDOGEEN	-649.160	-977.710	-44.940	-47.890	861.810		
TOTAAL VOORJAARSNOTA 2017	468.690	-945.560	74.960	72.010	986.710		
TOTAALSTAND NA VOORJAARSNOTA 2017	286.710	323.930	516.900	515.630	1.430.330		
KADERNOTA 2017							
Aanpassing begroting met indexering	0	0	0	0	0		
Huren							
Leges en retributies							
OZB							
Toeristenbelasting							
Hondenbelasting							
Parkeerinkomsten							
Subsidies							
Gemeenschappelijke regelingen							
Loonkostenontwikkeling (cao)							
Materiele budgetten							
Overige ontwikkelingen	0	-200.000	-150.000	-150.000	-240.000		
Gemeentelijk vastgoed (afname stelpost)					-90.000		
Vergoedingen IPP		-150.000	-150.000	-150.000	-150.000		
Gemeenteraadsverkiezingen		-50.000					
TOTAAL KADERNOTA	0	-200.000	-150.000	-150.000	-240.000		
TOTAALSTAND NA VOORJAARS EN KADERNOTA 2017	286.710	123.930	366.900	365.630	1.190.330		
TOTAALSTAND	286.710	123.930	366.900	365.630	1.190.330		